KARYS

1960 — BALANDIS - APRIL

1960
4 (1361)

KARYS

Redaktorius **Zigmas Raulinaitis**

Redaktoriaus pavaduotojas **Stasys Butkus**

Kalbinę dalį redaguoja **Kazys Kepalas**

Dailiosios literatūros dalį redaguoja **Vincas Jonikas**

Administratorius **Leonas Bileris**

Leidžia L. V. S. Ramovė New Yorko Skyrius

Atskirus skyrius redaguoja:
Balys Brazdžionis — Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje
Justinas Liaukus — Karinės Žinios
V. A. Mantautas — Tremties Trimitas
Kunigunda Kodatienė--Šaulė Tremtyje

TURINYS

V. Augustinas — Gusarai ir jaunieji ūkininkai ..... Viršelis
A. Rėklaitis — L.V.S. Ramovė dešimtmečio proga 97
J. Apyrubis — M. S. O. tarnybos daliniai 99
Dr. V. Sruogienė — Archeologas T. Daugirdas 102
Balys Sruoga — T. Daugirdui paminėti 104
J. Rūtenis — Žalgiris 106
P. Alšėnas — Gusaro atsiminimai 110
K. Žukas — Dėl plk. K. Ališausko pastabų 116
V. Šventoraitis — Lakvėrės miškų vilkas 118
Tremties Trimitas 120
Šaulė Tremtyje 121
Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje 122

Bendradarbiai

K. Ališauskas, P. Alšėnas, J. Apyrubis, B. Auginas, V. Augustinas, B. Balčiūnas, A. Bernotas, P. Bliumas, J. Budrys, P. Būtėnas, E. Čekienė, T. Daukantas, P. Dirkis, S. Dirmantas, K. Jankūnas, V. K. Jonynas, J. Juodis, J. Almis Jūragis, Dr. K. Jurgėla, J. Kiaunė, Marių Žuvėdra, J. Mikštas, J. Mikuckis, Vl. Mingėla, A. Novickis, T. Papartis, V. Perminas, P. Plechavičius, A. Rėklaitis, M. Rėklaitis, V. Raulinaitis, J. Skardis, A. Sodaitis, Dr. V. Sruogienė, J. Šarūnas, E. Šulaitis, V. Šventoraitis, O. Urbonas, J. Vėgėlis, B. Vrublevičius.

ATSTOVAI: **Balys Brazdžionis**, Chicago, Ill. **Andrius Mart. Cieminis**, Rochester, N. Y. **Stasys Misiūnas**, Omaha, Nebr. **Lioginas Leknickas**, Cleveland, Ohio. **Vladas Rušas**, Toronto, Canada. **V. Šalkūnas**, Australija. **Morkus Šimkus**, Baltimore, Md. **Kazys Trečiokas**, Newark, N. J.

PLATINTOJAI JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Boston, Mass. — "Baltic Florists"
Brockton, Mass. — A. Mantautas
Chicago, Ill. — J. Karvelis, "Marginiai", J. Memėnas, K. Rožanskas
Cleveland, Ohio — V. Ročiūnas
Detroit, Mich. — "Neringa", V. Perminas
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Philadelphia, Pa. — A. Impulevičius
Newark, N. J. — Kazys Trečiokas
Rochester, N. Y. — P. Saladžius, A. Sabalis
Waterbury, Conn. — V. Vaitkus

KANADOJE:

Hamilton, Ont. — J. Pleinys, Z. Orvidas
Toronto, Ont. — V. Aušrotas, Aug. Kuolas, V. Rušas, J. Smolskis
Montreal, Que. — "Parish Library"

ANGLIJOJE:

J. Bružinskas, 46 Springcliffe, Bradford 8, Yorks
"Dainora", 49 Thornton Ave. London W. 4.

AUSTRALIJOJE:

N. Butkūnas, 9 Cowper Street, St. Kilda, Vic.
A. Kubilius, 131 Crozier Ave., Edwardstown, So. Australia.
P. Mažylis, 22 Aberdeen St., W. Geelong, Vic.
E. Stašys, 174 Prince's Highway Arncliffe, N.S.W.

VENEZUELOJE:

Kun. A. Perkumas, SDB, Seminario Salesiano Altamira, Caracas

THE WARRIOR, magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly except July and August by "KARYS", 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A. Subscription $6.00 per year. Single copy 60 cents.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT BROOKLYN, N. Y.

KU biblioteka
093 00523540 9

Įsteigtas Lietuvoje 1919— Nepriklausomybės kovų— metais

KARYS

Atgaivintas Jungt. Amerikos Valstybėse 1950 metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 4 (1361) BALANDIS - APRIL 1960

LIETUVIŲ VETERANŲ SĄJUNGOS "RAMOVĖ" DEŠIMTMEČIO PROGA

A. RĖKLAITIS

Šiais metais balandžio 2 d. Lietuvių Veteranų Sąjungai "Ramovė" sukanka dešimtmetis. Tai ne ilgas laiko tarpas. Tačiau Sąjungos gyvenimas per tą dešimtmetį nebuvo sustingęs. Jis buvo ryškus ir gyvas. Atlikta daug naudingų darbų. Tą žino ne tik ramovėnai. Ir mūsų išeivių bendruomenė turėjo daug progų įsitikinti ir pripažinti, kad ramovėnai yra nuoširdūs ir aktyvūs visų lietuviškų darbų rėmėjai ir talkininkai.

Sąjunga, jungianti buvusius karius, pagrindiniu savo tikslu išeivijoj laiko palaikymą ir ugdymą kilnių lietuviškų ir lietuvio kario tradicijų ir papročių. Galimybių ribose nepamirštamas ir profesinių žinių atnaujinimas. Sąjunga daug kreipia dėmesio į tai, kad mūsų jaunimas ir studentija pažintų grąžią, didingą lietuvių tautos praeitį, kad suprastų dėl ko ir kaip lietuvių tauta ir jos karys kovojo dėl savo laisvės senovėje ir nepriklausomybės atkūrimo metu. Pagaliaus stengiamasi išryškinti ir teisingai suprasti lietuvio kario reikalingumą ir reikšmę atkursimai Lietuvai. Visi tie tikslai ir siekimai yra aiškinami, diskutuojami susirinkimuose, per spaudą ir radiją. Čia Sąjungos organas "KARYS" atlieka neįkainuojamos vertės darbą. Jo kiekvieno numerio didžiuma puslapių yra patriotinio, auklėjančio turinio. LVS "RAMOVĖ" ir "KARYS" yra lietuvių išeivių šeimos tie ambasadoriai, kurie kelia ir formuoja lietuvio tautinę ir valstybinę sąmonę, idėją, skiepija tėvynės meilę, palaiko ir ugdo lietuviškas tradicijas, skiepija pareigos, garbės ir atsakomybės jausmą. Tai dvasinės vertybės, be kurių tiek paskiras žmogus, tiek tauta tampa menkaverčiais, be charakterio. Tokie ilgainiui žūsta be naudos savo karštui.

Bet mes tikime, kad, kol paminėtos dvasinės vertybės degs lietuvių širdyse, mūsų tauta išliks gyva. Užkrauta okupanto vergija ir svetimos įtakos gali tautos kūną ir dvasią tik sužaloti. Kad ta žala būtų kuo mažiausia yra vienas kelias—kova visomis priemonėmis ir būdais. Kultūriniai ir dvasiniai ginklai šiuo metu turi turėti pirmenybę. Daugiausiai mes jais ir naudojamės, nepamiršdami, kad galutiniame, sprendžiamame momente reikės ir mums griebtis tikrojo-aštraus ginklo.

Mes ramovėnai esame giliai įsitikinę, kad tik dvasinėmis vertybėmis ir augšta kultūra apsišarvavusi, ištikima savo tėvų žemei ir kovojanti dėl savo laisvės tauta nežūsta. Mes dedame visas savo pastangas, kad lietuvių tauta šiuo tragišku momentu nepalūžtų, bet kovotų iki pergalės. Laisvę atgavus, kova turės būti tęsiama už geresnę buitį, už prasmingesnį ir laimingesnį rytojų.

Tėvynės laisvinimo klausimą ramovėnai laiko vieną iš pagrindinių savo tikslų. Bet šiuo metu, kol dar nėra atėjęs laikas imtis ginklo, mūsų pastangos šia kryptimi reiškiasi mūsų politinių veiksnių moraliniu bei medžiaginiu rėmimu ir bendradarbiavimu.

Kultūros bei lietuvybės baruose ramovėnai yra entuziastingi ir realūs darbuotojai ir rėmėjai. 1955 metais, išgirdus Vasario 16 Gimnazijos pagalbos šauksmą, ramovėnai, Centro Valdybos paraginti, suorganizavo savo skyriuose piniginį vajų ir tais pačiais metais buvo gimnazijai pasiųsta $1,027.80. Už tai viena gimnazijos klasė tapo pavadinta Sąjungos "Ramovė" vardu. Ramovėnai ir toliau gimnaziją remia.

Stiprinti mūsų dvasią ir semtis jėgų kovoje dėl tautos laisvės ramovėnai įkūrė Lietuvos Laisvės Kovų Muzėjų Chicagoje Jaunimo Centro namuose prie Čiurlionio Galerijos. Muzėjaus atidarymas įvyko 1958 m. lapkričio 23d., minint atkurtos Lietuvos kariuomenės 40 metų

sukaktį. Per trumpą laiką sutelkta nemažas skaičius vertingų eksponatų. Eksponatų telkimas, Muzėjaus tvarkymas ir tobulinimas vyks visą išeivijos laiką.

Ramovėnai deda pastangas dar šiais metais pastatyti Chicagoje, aikštelėje prie Jaunimo Centro namų, žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklą. Paminklo kertinio akmens pašventinimas įvyko 1959 m. lapkričio 23d. minint atkurtos lietuvos kariuomenės 41 metų sukaktį. Paminklo statymo mintį iškėlė ir davė paminklui vietą-aikštę lietuviai Tėvai Jėzuitai, Jaunimo Centro įsteigėjai. Jie taip pat visokeriopai remia ir paminklo statybos vykdymą. Savanoriai-kūrėjai, šauliai, birutietės drauge su ramovėnais paminklo statybos klausimus sprendžia ir statybą vykdo bendromis jėgomis. Ir plati lietuvių visuomenė tam nėra abejinga. Ji šį sumanymą remia savo aukomis. Iki š.m. kovo 1d. paminklo statybai ir muzėjaus reikalams yra surinkta $5,028.25.

Paminklo statybą numatoma baigti iki š. m. liepos 15d., jei neatsiras kokių nors nenugalimų kliūčių. Paminklo atidarymas numatomas š.m. liepos 17 d. Žalgirio mūšio 550 metų jubilėjaus minėjimo proga.

Reikia pasakyti, kad dėl paminklo statymo buvo ir neigiamų pasisakymų. Ir mūsų išeivių spaudoje buvo keliamas balsas prieš. Kai kas įrodinėjo, kad, girdi, geriaus būtų ne paminklus statyti svetimoj žemėj, bet tam tikslui surinktas lėšas sunaudoti studentijai remti. Kiti sakė: paminklus statysime savo žemėj, laisvoj Lietuvoj, kai laisvę atgausime. Negalima neigti, kad tokiuose ir panašiuose tvirtinimuose nebūtų tiesos. Bet žiūrėkime, ką tikrovė rodo? Kodėl okupantai laisvos Lietuvos pastatytus, lietuvių tautai brangius, paminklus panaikino, išgriovė, o jų vieton dar daugiau pristatė Stalino, savo generolų ir kitokių rusiškų paminklų? O gi dėl to, kad jie siekia lietuvių tautą nutautinti, surusinti, išnaikinti. Tą tautos žudymo darba jie mano galėsią sėkmingiau įvygdyti su pagalba savo stabų paminklų.

Mūsų tautos atplaiša (lietuviai išeivijoje) svetimuose kraštuose, be savo tautos ir valstybės tradicijų ir visų savo dvasinių ir kultūrinių vertybių puoselėjimo, būtų pasmerkta greitam išnykimui. Norint šį pavojų pašalinti arba sumažinti, mes turime sudaryti visas sąlygas, turime rasti arba sukurti visas tokias priemones ir būdus, kurių pagalba mūsų tautos atplaiša išeivijoj pasiliktų kuo ilgiausiai lietuviška, kad ji nenutautėtų, kad lietuviška sulauktų laisvos tėvynės.

Mes visi vyresnieji gerai atsimename, kokią didelę auklėjančią reikšmę mūsų tautai turėjo Karo Muzėjus ir Žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklas su Nežinomojo kareivio kapu ir sodeliu Kaune. Iš ten tauta stiprinosi dvasioje, sėmėsi jėgų ir ryžto. Priaugančios kartos sekė vyresniųjų pėdomis. Ir jos iš ten išmokdavo mylėti savo tėvynę, gerbti savo brolius žuvusius dėl laisvės. Nepriklausomos Lietuvos jaunoji karta buvo patriotiška sąmoninga. Kodėl? Dėl to, kad būdami laisvi, turėjome sąlygas, turėjome geras mokyklas, turėjome priemones. Ryškiausios iš visų auklėjančių priemonių buvo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklas su Nežinomojo kareivio kapu, sodeliu ir Karo Muzėjus. Tad ir išeivijoj atkurti, pastatyti šie paminklai, nors ir siauresniame maste, turės neabejotinai didelės auklėjančios reikšmės formuojant mūsų jaunimo lietuvišką galvoseną, dvasią ir meilę savo tėvų žemei. Kas gali kelti balsą prieš tokius dalykus? Ypač, kad tas yra daroma laisva valia, be prievartos, pasiryžusių tautos vaikų, kurie tiki į Lietuvos atsikūrimą.

Ramovėnai susirūpinę ir Lietuvos Nepriklausomybės kovų istorija. Ji nesuspėta parašyti esant Lietuvai nepriklausomai. Išeivio sąlygose parašyti istoriją, neturint dokumentacijos, neįmanoma. Todėl nutarta paruošti ir išleisti Nepriklausomybės karų populiarų istorinį veikalą. Darbas didelis. Jis jau pradėtas vykdyti. Dedamos pastangos, kad veikalas iš spaudos išeitų 1962 metais.

Žurnalas "KARYS" yra visų mūsų mylimas ir laukiamas. Su džiaugsmu ir malonumu imame jį į rankas. Jis yra mūsų sielos veidrodis. Jis nuolat darosi įdomesnis ir patrauklesnis. Už geriausius "KARY" tilpusius straipsnius jų autoriams kas met skiriamos premijos. Tam tikslui prie Centro Valdybos yra įsteigtas Premijų Fondas. Fondui pinigus telkia skyriai.

Šelpimui Sąjungos narių, jiems atsidūrus sunkioj materialinėj būklėj, prie Centro Valdybos yra įsteigtas Savišalpos Fondas. Fondas Sąjungos nariams nėra privalomas. Fondo nariais laikomi tie, kurie moka nustatytą metinį Fondui nario mokestį. Tas mokestis yra ne mažesnis kaip $1.00. Šelpiami tik Fondo nariai.

Sąjunga nuo savo egzistavimo pirmųjų dienų vykdo šelpimą Lietuvos Laisvės Kovų invalidų. Per Sąjungos Centro Valdybą iki 1959 m. rugpiūčio 3 d. invalidams buvo pasiųsta $2746.02 ir $892.00 kitiems kariams sušelpti. Čia neįeina pinigai, kuriuos skyriai siuntė invalidams ir kitiems kariams šelpti ne per Centro Valdybą, bet tiesiai šelpiamiesiem. Nuo 1958 m. rugpiūčio 3d. skyriai vykdo invalidų šelpimą, siųsdami surinktus tam tikslui pinigus tiesiog Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijai.

Sąjungos skyriai savo veikloje laikosi Cent-

M. S. O.

(MIXED SERVICE ORGANIZATION)

Sargybų ir Transporto daliniai prie anglų kariuomenės Vokietijoj

J. APYRUBIS

1947-1948 metais prie anglų kariuomenės Vokietijoje pradėjo tvertis Sargybų ir Transporto daliniai. Vyriausioji tų dalinių būstinė buvo Osnabruecke. Į tuos dalinius galėjo stoti DP (Displaced Persons), neturintieji vokiečių pilietybės, nuo 18 iki 50 metų amžiaus.

Tokiu būdu tuose CMSO-CMLO (Civil Mixed Service Organization — Civil Mixed Labor Organization), kaip jie tuomet buvo pavadinti, pradėjo tarnauti daugumoje lenkai, jugoslavai, latviai ir estai. Nuo jų vėliau neatsilikо ir lietuviai. Visi tie, kuriems stovyklų gyvenimas buvo įkyrėjęs iki gyvo kaulo, kuriems rūpėjo turėti kokį nors darbą ir uždirbį, stojo į tuos dalinius. Prie dalinių štabo Osnabrucke buvo suorganizuotas instruktorių dalinys iš visų tautybių. Pirmaisiais metais lietuviai turėjo instruktorių Mykolą Bielinską, o vėliau ilgus metus instruktoriaus pareigas ėjo Bronius Skaparas.

Pabaltiečiu MSO 323 MT Unit I-mo dešimtmečio ženklas

Atvykstantieji į Osnabruecką "naujokai", pagal tautybes sudarydavo būrius iš 25-26 žmomių ir pradėdavo apmokymą, kuris tęsdavosi apie mėnesį laiko. Svarbiausieji apmokymo dalykai—pėsčiųjų rikiuotė ir veiksmai su šautuvu. Daug dėmesio buvo kreipiama į paradus. Nuo tų paradų pasisekimo, ar nepasisekimo priklausydavo, ar būriai yra apmokymą tinkamai pra-

---

ro Valdybos nurodymų. Bet visose darbo srityse jie turi laisvę rodyti savo plačią iniciatyvą.

Skyriai vietose organizuoja atkurtos Lietuvos kariuomenės metinių sukakčių minėjimus. Minėjimo dieną renkamos aukos Lietuvos Laisvės Kovų invalidams šelpti. Kariuomenės sukakties minėjimas surištas su mūsų laisvės kovų invalidų šelpimu yra graži tradicija, turinti didelės auklėjančios reikšmės.

Skyriai ruošia koncertus, pobūvius, iškylas, gegužines, sportinio šaudymo varžybas, dalyvauja vietos gyventojų arba jų organizacijų rengiamose viešose eisenose bei demonstracijose. Kai kurie skyriai palaiko santykius bei ryšius su vietos kariniais atstovais bei karinėmis mokslo įstaigomis.

Skyrių narių susirinkimų metu skaitomos paskaitos aktualiomis temomis. Prelegentais dažniausiai esti patys ramovėnai.

Skyriaus nariui, ar buvusiam kariui nors ir ne nariui, mirus, Skyriaus Valdybos iniciatyva organizuojamos mirusiojo laidotuvės. Mirusiojo artimiesiems spaudoje ar asmeniškai pareiškiama užuojauta Centro ar Skyriaus Valdybos vardu. Žurnale "KARYS" įdedama mirusiojo paveikslas ir pateikiama platesnių žinių apie velionio gyvenimą. Apie mirusius siunčiamos žinios ir Martirologijos Sekcijai Chicagoje.

Skyriai tvarko mirusiųjų karių kapus vietoje. Tuo reikalu Centro Valdyba yra davusi skyriams reikalingus nurodymus. Vėlinių ar "Decoration" dieną karių kapai papuošiami, lankomi, kartais surengiant specialiai iškilmes arba apeigas.

Neužmirštama ir gyvieji mūsų tautos nusipelnę vyrai. Jų amžiaus, jų tarnybos ar atlikto darbo, sukakčių proga. Sąjungos vadovybė juos vienu ar kitu būdu pagerbia bei pasveikina.

Ramovėnai mielai talkininkauja visoms lietuviškoms patriotinėmis organizacijoms, kada jos ruošia Vasario 16d. minėjimą, parodas, ar kitokius parengimus.

Šiuo rašiniu apžvelgta bendrais bruožais ramovėnų siekiai, užsimojimai ir darbai. Sąjungos dešimtmečiui atžymėti šio straipsnio autorius yra pasiryžęs paruošti ir išleisti atskirą knygą. Joje numatoma atvaizduoti pilnas Sąjungos veikimas per 10 metų jos amžiaus. Tos knygos tikslas—palikti istorinį dokumentą apie lietuvių karių veiklą išeivijoje.

ėję, ar ne. Po apmokymo užbaigimo tokie būriai būdavo siunčiami į įvairias anglų kariuomenės įgulas eiti sargybų tarnybą, arba dirbti transporto daliniuose šoferiais.

Atlyginimai buvo mokami vokiečių markėmis pagal užimamą etatinę vietą, plius anglų pinigais, už kuriuos vieną kartą į mėnesį buvo galima gauti iš anglų NAFI sandėlių, cigarečių, tabako, muilo, batams tepalo ir kitokių smulkmenų. Pirmaisiais metais mėnesinis eilinio tarnautojo atlyginimas buvo tik DM.106,—ir 26 anglų šilingai. Be piniginio atlyginimo kiekvienas tarnautojas buvo veltui aprūpintas maistu, patalpomis, rūbais, apavu ir apmokomomis atostogomis. Socialinis draudimas ėjo pagal veikiančius vokiečių įstatymus.

Prie dalinių Štabo—Depot kiekviena tautybė turėjo savo ryšių karininką. Pirmuoju lietuvių ryšių karininku buvo kpt. Z. Strazdas. 1949 m. jį pakeitė gen. št. plk. ltn. V. Sutkus. 1952 m. ryšių karininko pareigos buvo perduotos kpt. I. Apyrubiui, kuris tas pareigas ėjo iki ryšių karininkų etato panaikinimo.

Laikui bėgant, ypač prasidėjus emigracijai, dalis vyrų iš tų dalinių pasiliuosavo ir išemigravo, dalis perėjo dirbti į vokiečių ūkį, t.y. susirado pelningesnį darbą vokiečių fabrikuose, įmonėse, įstaigose. Su laiku atlyginimai tuose daliniuose irgi keitėsi. Didinant atlyginimus vokiečių darbininkams ir tarnautojams,—atatinkamai didėjo atlyginimai ir MSO tarnaujantiems. Laikui bėgant piniginiai atlyginimai buvo pritaikyti panašios kategorijos vokiečių tarnautojų ir algos buvo išmokamos tik vokiečių DM-mis be angliškų šilingų priedo.

Pradėjus anglams mažinti jų kariuomenės skaičių Vokietijoje, palaipsniui buvo mažinami MSO dalinių etatai. Tokie mažinimai tęsėsi kas met ir 1957 metais, MSO sargybų daliniai prie anglų kariuomenės vakarų Vokietijoje buvo galutinai panaikinti. Tebeegzistuoja keletas MSO transporto dalinių, o taip pat keletas patrulių būrių su šunimis, kuriuose tebetarnauja ir mūsų tautiečiai. Iš tokių transporto dalinių vienas randasi Bielefelde. Tai yra grynai pabaltiečių dalinys. Jame priskaitoma virš keturių šimtų žmonių. Daugumą sudaro latviai. Lietuvių tame dalinyje randasi virš dvidešimts vyrų. Toks pat skaičius ir estų. Visi viršininkai—latvių tautybės.

Šio pabaltiečių 323 M.T. Unit M.S.O. vadu yra St-Supt. P. Valters. Jis puikiai kalba lietuviškai, nes, jaunas būdamas, atostogas praleisdavo pas gimines Kaune. Dar ir dabar laisvai pasako vieną-kitą Maironio eilėraštį atmintinai. Mūsų vyrų kurie pas jį tarnauja, jis yra labai gerbiamas ir augštai vertinamas už jo objektyvumą ir teisingumą, neatsižvlgiant į tautybę, bei užimamą vietą.

Šis MSO transporto dalinys 1958 m. Bielefelde atšventė savo pirmą dešimtmetį. To pirmo dešimtmečio tarnybos proga visiems, kas MSO daliniuose ištarnavo dešimts metų, buvo įteikti spcialūs dešimtmečio ženklai. Tas ženklas yra sidabrinis. Viduryje jo kardas, kaip karinis simbolis. Iš šonų ženklą puošia ąžuolo lapai. Ženklo viduryje—dalinio pavadinimas ir visų trijų Pabaltijo valstybių emaliuoti skydeliai su tų valstybių vėliavų spalvomis. Viršuje trys žvaigždės, kurios reiškia, kad toms trims

Pabaltiečių 323 MT Unit MSO, kuriame tarnauja ir lietuviai Foto: Preiss

Pabaltiečių 323 MT Unit MSO vadas P. Valters

Pabaltijo valstybėms vėl kiekvienai žibės Laisvės Žvaigždė. Tas ženklas nešiojamas ant išeiginių rūbų kairės kišenės. Tokiais ženklais yra apdovanoti ir mūsų tautiečiai, ištarnavę MSO dešimts metų.

Tarnaują šiame MSO transporto dalinyje lietuviai yra gerai susiorganizavę. Turi įsteigę lietuviškos bendruomenės seniūniją, kurios seniūnu dabar yra klaipėdietis Jonas Juraška. Dalinys užsiprenumeruoja KARĮ, Europos Lietuvį ir kitokius laikraščius, bei žurnalus. Iš dalinio Savišalpos Fondo kiekvienais metais paskiria tam tikrą sumą pinigų mūsų 16 Vasario gimnazijai. 1959 m. gimnazijai buvo paaukota DM. 500, —Kiekvienais metais ruošia minėjimus 16 Vasario, 8 Rugsėjo ir Kariuomenės Šventės. Ir šiais metais buvo gražiai paminėta 16 Vasario.

Linkėtina, kad tarnaują tame pabaltiečių MSO transporto dalinyje mūsų tautiečiai ir ateityje liktų gerais ir susipratusiais lietuviais ir sąžiningai eitų, jiems pavestas pareigas, nežemindami garbingo lietuvio vardo, kaip tiesioginių viršininkų, taip ir vietinių gyventojų akyse.

AKADEMINIS SKAUTŲ SĄJUDIS, norėdamas paskatinti jaunimą domėtis lietuviška literatūra, ugdyti ir jieškoti naujų literatūros talentų, skelbia

JAUNIMO LITERATŪROS KONKURSĄ

Laimėtojams skiriamos šios premijos:

1. Už geriausią prozos kūrinį — 150.00 dol.
2. Už geriausią poezijos kūrinį — 150.00 dol.
3. Už geriausią prozinį rašinį — 150.00 dol.

Prozos kūrinys gali būti apysaka, feljetonas, trumpa novelė ar kitas prozos veikalas, savo esme priklausąs grožinei literatūrai. Netrumpesnis kaip 2000, bet neilgesnis kaip 8000 žodžių.

Poezijos kūrinys gali būti eilėraštis ar jų grupė, arba poema epinio, lyrinio ar humoristinio žanro, netrumpesnė kaip 200, ir neilgesnė kaip 1500 žodžių.

Prozinis rašinys turi būti neilgesnis kaip 4000 žodžių. Autoriaus užduotis; originalus minčių dėstymas apie kurį nors lietuviškos kultūros ar visuomenės pasireiškimo būdą.

Premijuoti rašiniai visų pirma bus atspausdinti MŪSŲ VYČIO žurnale. Vėliau jie gali būti kartojami kitoje spaudoje.

Konkurse gali dalyvauti lietuviai visokių (išskyrus komunistinių) pažiūrų, ir priklausą bet kokiai jaunimo organizacijai. O taip pat ir tie, kurie nėra tokių organizacijų nariai, bet jaučia lojalumą Lietuvai ir jos kultūrai, nevyresni kaip 30 metų.

Kūrinių temų pasirinkimas yra laisvas.

Rašiniai turi būti pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame voke turi būti nurodyta autoriaus pavardė, vardas, adresas ir gimimo data.

Rašinius prašoma siųsti Jury Komisijos Sekretoriui Romui Keziui, 130 Hendrix St., Brooklyn 7, N.Y. USA. Rašiniai gauti po 1960 m. rugsėjo 15 d. nebus Jury Komisijos vertinami.

Jury Komisijos sąstatas: Pirmininkas—Dr. Henrikas Lukaševičius, nariai — rašytojai: Nelė Mazalaitė, Stepas Zobarskas, Leonardas Žitkevičius ir Romas Kezys.

NUOŠIRDŽIAUSI SVEIKINIMAI VISIEMS MŪSŲ SKATYTOJAMS VELYKŲ ŠVENČIŲ PROGA.

K A R Y S

ARCHEOLOGAS TADAS DAUGIRDAS

DR. V. SRUOGIENĖ

Pereitų metų lapkričio mėn. 1 d. suėjo 40 metų nuo Lietuvos archeologijos pioneriaus Tado Daugirdo mirties. Tadas Daugirdas buvo vienas iš žymesniųjų senosios kartos mūsų kultūros darbuotojų, kuris dar prieš Lietuvos nepriklausomybės atgavimą sielojosi ir dirbo stengdamasis išplėšti iš žemės jos garbingos praeities paslaptis ir iškelti senovės Lietuvos didybę.

Stambus dvarininkas, išaugęs lenkų kultūros ir jos literatūros įtakoje, T. Daugirdas buvo didelis Lietuvos patriotas. Spaudos draudimo metu jis dalyvavo slaptos lietuviškosios spaudos platinime savo dvare Žemaitijoje, įkuręs lietuviškų knygų biblioteką, ir nuoširdžiai bendradarbiavęs su aušrininkais bei pirmaisiais mūsų krašto tautinio atgimimo darbuotojais.

Kilęs iš senos lietuvių bajorų šeimos, kurios šaknys siekia Vytauto Didžiojo laikus—gal būti dar ir giliau—išaugo kovos su Rusija ir rusinimu tradicijose. Likimas jo tėvus buvo nubloškęs į Rusiją, todėl Tadas gimė Naugardo gubernijoje, Torbino mieste (1852 m. vasario mėn. 27 d.), bet jau 1856 m. su tėvais atvyko į senąjį šeimos dvarą Plemborgą prie Ariogalos, kur buvo daug istorinių paminklų, o dvaro namai stovėję, kaip tradicija byloja, dar

kryžiuočių statytosios pilies vietoje (esą jos mūrų likučiai dar buvo išlikę).

Pradėjęs mokslą tėvų namuose, tesė jį Rygoje ir Vilniuje—realinėje ir piešimo mokykloje, vėliau Petrapilio meno akademijoje. Nuo 1872 iki 1876 m. studijavo Muencheno Meno Akademijoje, tačiau nesijausdamas meno srity pakankamai talentingas, kad vien tapybai pasišvęstų, visa siela įsigilino į archeologiją. Be abejonės tam akstiną davė jo apylinkės, taip gausios senovės paminklais, iškasenomis ir turtinga etnografija. Dar 1910 ir 1914 m. dalyvavęs lietuvių dailės parodose Vilniuje, piešęs Lietuvos gamtovaizdžius ir rinkęs liaudies meno medžiagą, jis ilgainiui ėmėsi dirbti beveik išimtinai archeologijos srityje. Jo pirmieji radiniai proistorinio kapo Jasnogurkoje (Palukonyse) jau 1882 m. atkreipė kitų archeologų, kaip A. Kirkoro, Kšivickio ir kt. dėmesį. Su jais suėjęs į glaudų kontaktą jis ima sistemingai kasinėti daugiausia Žemaitijoj. Dalį savo tyrinėjimų jis paskelbė spaudoje, bet daug įdomios medžiagos paliko rankraščiuose, kurie yra saugojami VDU rankraščių skyriuje. Daugirdas buvo daugelio lenkų istorikų, archeologų ir muzejininkų organizacijų narys, o taip pat ir veiklus Lietuvių Mokslo Draugijos narys. Jis dalyvavo mokslininkų suvažiavimuose Lenkijoje ir Vokietijoje, daug rašė proistorės klausimais keliomis kalbomis.

T. Daugirdas kurį laika gyveno Varšuvoje, bet nuo 1891 m. pastoviai įsikūrė savo dvare, kur ūkininkavo ir rinko senienas. Kaip dvarininkas jis pasireiškė švietimo srityje, sielojosi kaip pakelti mūsų liaudies kultūrinį ir ekonominį lygį. Platindamas spaudą ūkininkų tarpe jis drauge skatino savo apylinkės žmonėse smulkiosios namų pramonės išvystymą. Tuo tikslu jis buvo įkūręs savo dvare žilvičių plantaciją ir pavyzdinę krepšininkystės mokyklą—dirbtuvę. Per metų eilę jis surinko daug archeologinės ir etnografinės medžiagos ir, norėdamas kad ji būtų prieinama platesnei visuomenei, savo turtingą rinkinį padovanojo Kauno miestui. Nuo 1909 m. jis tapo paskirtas Kauno miesto muzėjaus konservatorium ir gyveno Kaune rūpindamasis eksponatų tvarkymu ir saugojimu. Jo pastangų dėka daug mūsų krašto kultūrinių vertybių liko Lietuvoje, nes nebuvo tuo reikalu apsaugos įstatymų kas tik norėjo tas vežėsi įdomesnius mūsų senovės ir etnografijos eksponatus į užsienius—daugiausia į Lenkiją ir Vokietiją, ar Rusiją.

T. Daugirdas per visą savo gyvenimą veikliai dalyvavo lietuvių kultūriniame, visuomeniniame ir politiniame gyvenime, dažnai dirbo su Vladu Putviu ir kitais Žemaitijos švietėjais. 1905 m. jis reiškėsi Didžiajame Vilniaus seime. Lygiagreta dalyvaudamas lenkų spaudoje, karštai atremdavo lenkų šovinistų puolimus prieš lietuvių tautines aspiracijas, todėl lenkų buvo nemėgiamas ir apšauktas aršiu litvomanu. Jis pats rašė ir lietuviškai scenos veikalėlius, statydavo juos taip pat ir kitų lietuvių rašytojų. (Sofijos Čiurlionienės ir kt.) vaizdelius mėgėjų spektakliuose, piešė jiems dekoracijas ir aprūpindavo etnografiniais akcesuarais, kostiumais ir kt.

I-jo Pasaulinio karo metu Tadas Daugirdas, gerai mokėdamas vokiškai ir iš seno bendradarbiavęs su vokiečių istorikais, buvo rimtu informatorium lietuviškais reikalais vokiečių mokininkams, kurie buvo į Lietuvą atvykę su okupacine kariuomene ir domėjosi mūsų kraštu ir jo praeitimi. Jis suėjo į artimą pažintį su Bonnos universiteto profesorium Holzmanu, kuris tada, dar kaip jaunas istorikas, buvo priskirtas prie Hindenburgo štabo. T. Daugirdo istoriniai straipsniai apie Lietuvą vokiečių karo spaudoje buvo labai augštai vertinami.

1917 m. Daugirdas drauge su J. Basanavičium ir A. Žmuidžinavičium dalyvavo komisijoje lietuvių tautinei vėliavai nustatyti, piešė Vyties projektus ir Lietuvos miestų herbus. 1919 metais buvo išrinktas pirmuoju Lietuvos Valstybės Archeologijos komisijos pirmininku, rūpinosi senovės paminklų apsauga, Tėvynės pažinimo Draugijos įsteigimu, dalyvavo kuriant Vyčio Kryžiaus ordiną tikslu pagerbti nepriklausomybės kovotojus, jo paties žodžiais tariant: "senais senovės Lietuvos ženklais."

Skrynelė iš Girkalnio, drožinėta 18 m. jaunuolio. Įdomi savo mitologiškais gyviais ir ornamentais. T. Daugirdo rinkinyje Kauno miesto muzėjuje.

TADUI DAUGIRDUI PAMINĖTI

BALYS SRUOGA

Visa mintis mana — ilgėjims žvaigždžių
paslapties.
Visa buitis mana — budėjimas žiede
prapulties.

Iš tikrųjų, iš tikrųjų, jeigų įsižvelgsi į gyvenimą kiekvieno mūsų kultūros darbuotojo, juos visus vienokia lemtis vainikuoja: begalinis ilgėjimas ir prapulties žiede budėjimas žemės naštą benešant.

Nūdien begalinis nuliūdimas mūsų tėvų žemę apsiaubė. Lietuvis, tiek amžių dainavęs, tiek amžių savo darbus ir žygius ir laimėjimus ir sielvartą grakščiąja daina lydėjęs, šiandien tyli nusiminęs, šiandien liūdnas amžių užmaršą dvasioje glaudžia.

Nūdien lietuvis, rodos, džiaugtis ilgėtis nė nemokėtų. Nūdien, rodos, lietuvį šiokiandieniai rūpesčiai tiek yra prislėgę, kad mes belaukdami rytojaus, jį vaizduojamės kaipo šios dienos liūdną tąsą, ir jokių naujų aušrų nebesitikime, ir naujų švitrėjimų nebelaukiame, ir naujų karionių ir laimėjimų nebemylime. Ir, tarytum, lietuvis, žengdamas rytojun, nebesineštų savo širdyje jokios kibirkštėlės, kuri jo žemės gyvenimą gaivintų, jo žemės naštą lengvintų, kuri, jo sieloj būdama, jam nepaliaujamai kartotų: Tu esi gyvas! Tarytum, mes visi nusiminę siektumėm užburto užuomaršos rato, iš kurio niekas negrįžta! Ar tai toks yra mūsų tėvų palikimas, ar toks turėtų būti lietuvio būdas, jojo sielos gyvenimas! Seniau lietuvių tauta buvo dainuojanti tauta. Seniau lietuvių tauta buvo tauta, kuri moka ir ilgėtis, ir džiaugtis, sunkiausiąją gyvenimo valandą dainuoti ir milžinų žygius žygiuoti! Ir jeigu nūdien nėra taip, ir jeigu nūdien, nusižvelgdamas į mūsų gyvenimą, mūsų kūrybą, aš neturėčiau tiek drąsos pasakyti, kad mes esame gyvi, kad mes nesame šešėliai, tat į dabarties gyvenimą reiktų žiūrėti, kaipo į mirksnį, kurį privalome nugalėti, kaipo į metą, kurį, pagaliau, turėsime užmiršti; ir juo greičiau mes tai sugebėsime padaryti—juo greičiau kelsis mums skraidresnis rytojus.

Ir todėl yra skaudžiai džiaugsminga, sopulingai linksma rasti žmogų, kuris gyvena tam, kad mums duotų galios nors mirksniui nuo mūsų šiokios dienos atsitraukti, pamesti mūsų žemiškąją naštą, įsigilinti į savo sielos užuojaunius ir eiti keliais tosios mėlynos paukštės, kuri tik pasiilgusius ir dainuojančius teatlanko, kurią mes, maldingai susikaupę, kai kada tobulybe vadiname.

Šiandien mes, minėdami neužmirštamą Tadą Daugirdą, jo negestamos garbės vainikan turime įpinti: jisai gyveno ne mums, tik amžinasčiai. Šiandien begaliniai sunku rasti žmogų, kuris tebūtų pasišventęs kultūros darbui, kuris turėtų tiek pasiryžimo, kad pasipriešintų aplinkybėms, ir į nieką neatsižvelgdamas lavintų jas ir eitų savo keliu, eitų tuoju keliu, kuriuo pasiilgusi siela veda, ir neštų tikrai tą naštą, kurią amžinastis uždėjo, nors ir reiktų atiduoti ir savas dienas, ir mirtį ir žmogiškąją laimę.

Tadas Daugirdas išdrįso. Tadas Daugirdas gerai žinojo, kad visų galingiausia pajėga pasauly yra kuriamoji kultūros pajėga, kad tauta negali būti laisva ir nepriklausoma, kol ji savo valioje laisvę išaugins, kol žmonių krutinėj liepsnos laisva nepriklausomybės ugnis, kol žmonių žygius lydės savos kultūros kuriamosios žymės. Jisai gerai numanė, kad laisvė ir kultūra nėra tokie dalykai, kuriuos galima paimti, dovanoti ar iškovoti, kad tai yra tokia sielos stiprybė, kurią per ištisus amžius reikia savyje auginti.

Tadas Daugirdas visą gyvenimą gyveno tam, kad duotų žmonėms judamosios galios kultūriniame ūgy pasikelti. Kiekvieno savo kultūrinio darbo naują žingsnį laimėdamas tiktai per sunkiausią kovą, jisai nė valandėlės nesustojo, nė mirksniui nepaabejojo dėl savo siekimo galimybės ir šventumo. Pagaliau, jisai gerai žinojo, kad mūsų šaly kultūros darbininkų darbas negali būti bent pakeliamai lengvas, ir kad kitam kuriam krašte tokie—Vaičaitis, Steponaitis, Zigmas Gėlė, Bytautas, Čiurlionis džiova ir

---

Jo atsiminimų dalis iš 1-jo Pasaulinio karo buvo išspausdinta 1937 m. "Karo Archyve."

Senatvėje, T. Daugirdas, gyvendamas jam duotajame kambary prie Kauno miesto muzėjaus, gavo patirti daug materialinių nepriteklių. Ypač sunkūs jam buvo karo metai ir tuoj po karo sekęs skurdus laikotarpis, kada dar prisidėjo liga, nuvariusi jį į kapus.

Kaunas pagerbė jo atmintį, pavadindamas vieną senamiesčio gatvę. Tado Daugirdo vardu.

T. Daugirdo veikla laukia dar platesnės monografijos, nes jo išvarytoji vaga lietuvių kultūriniame gyvenime buvo tikrai labai gili ir vertinga.

badu nebūtų mirę, arba numirę nebūtų buvę apleisti ir užmiršti. . .

Jis tai gerai žinojo, tačiau niekuomet to neprisiminė. Ar kitokia lemtis ištiks ir Tadą Daugirdą velionį—nežinau. Aš nežinau, ar mes sugebėsime pateisinti jo didžius lūkesius ir ar būsime verti nuspręsti tuos didžius uždavinius, kuriuos jis savo nesieloma valia kėlė iki tai valandai, kol apleistas ir užmirštas į šaltą žemę įžengė. Aš nežinau, pagaliau, ar mes šiandien, rūstaus liūdėjimo dieną gyvendami, ar mes visi jaučiame, ar mes visi pajusime, kad jo mirties priežastis stambia dalimi mumyse visuose glūdi, kad šiandie, ne vien gedulo, bet ir tautinės gėdos diena.

Tadas Daugirdas visą savo rūstų gyvenimą besiilgėdamas žvaigždžių paslapties, benešdamas karūną tik įkvėpimo sapne nujaučiamiems žydėjimams ir užsispyręs bestatydamas kultūros rūmą, sunkiausiu darbu į tą rūmą akmenį paskui akmenį nešdamas, budėjo prapulties žiede ir nors tojo žiedo jis vienas vienužis sulaužyti neįstengė, tačiau atgal niekuomet negrįžo, tačiau jo pasiryžimas kas mirksnis kietėjo.

Ir kažkaip nuostabiai kietai tą jo pasiryžimą apibūdina jo darbas, kurį jis visą gyvenimą dirbo.

Nebejaunystėje ilgiausias valandas po mūsų tėvynės milžinkapius rausėsi, rodos, siekdamas prikelti tuosius lietuvius, kurie dainavo ir dainuos lydimi milžinų žygius laimėdavo; rausės, rodos, norėdamas išplėšti iš žemės amžių paslaptį, kurią ji godžiai pavydėdama giliai paslėpusi laiko; rausės, rodos, senovės dienas mūsų širdyse dieviškomis miglotomis pasakomis beužsilikusias, vėl atgaivins; rausės, rodos, gyvu vaizdu parodys:

Ar ne stebėtina, kaip kaičiodamosi glūdi
Mažam žiedely grūdas, grūde žiedas veliai,
Kaip kažkoks ratas, ryždamos visybėj budi
Slaptoj daiktų gelmėj, danguj ir prakartėlėj
Kaip žiauriai aklas tas, kurs stengias
skrupulingai,
Kurs mirtį nuo gyvybės dar atskirti mėgina.

Ir rodosi, kartais, kad, kai užgauna sielą dieviška daina, kai pasineri išsiilgusios sielos į pragaištingąjį regėjimą, šit, šit išvysti visatos paslapties užujaunius ir atidarysi užburtas to šventnamio duris—ir pasaulis gyvens ekstazės valandą—tačiau vėl, ir vėl pasaulio išmintis pro pirštus teka, kaip vanduo, ir žemės lelionė lingsta, kad niekuomet nebegrįžtų.

Ir stato žmogus bokštą prie bokšto, slėpininingas pilis ir maželes vėpūtes, ne tam, kad jose laimė gyventų ir ramybė glūdėtų, bet tam, kad koptų į augštybes, į tobūlybes, paskui vienu rankos pamojimu visa sugriautų ir vėliai statytų dar skaidresnius, dar augštesnius, dar iškilmingesnius bokštus, ir kad garbintų žemės skausmą ir linksmybę, maldingai kartotų. Koks skausmas, kad visatos šventnamis žiauriai uždengtas nuo akių lyg skraiste begaline, kad skurdūs mes, beskęsdami karionėse mūsų per amžius stovime prie durų ištremtinių!

Tadui Daugirdui mirus 1919 m. lapkričio 1 d., šis pranešimas buvo skaitytas Vilkolakio viešame posėdy 1919 lapkričio 24 d. ir išspausdintas Vilkolakio leidiny "Dainava" (Literatūros ir Dailės lapai, pirma knyga, 1920 metai, sausio mėnesio, "Spaudos" Spaustuvė Tilžėje, Augštoji gatvė 59).

Gen. št. mjr. A. JONAIČIUI ir šeimai, jo mieli motinai

ONAI JONAITIENEI

Lietuvoje mirus, reiškiame nuoširdžią užuojautą.

LVS "Ramovė" Clevelando Sk. Valdyba

FLORENTINAI PRECHTIENEI

mirus, jos seseriai VANDAI ir JUOZUI ALONDERIAMS, liūdesio valandoje, užuojautą reiškia

L.V.S. "Ramovė" Niagaros Pusiasalio Skyrius

PALETĖ

Nuplėštą vasaros reklamą skaito vėjas.
Žiedais užkimusias alėjas
Aptraukė lapkričio rūda.
Ir drumzlinam padangės vandenyne,
Sumerke inkarus didžiuliai debesų laivai,
O, gervių klykiančios grandinės,
Ištiesti juodi kaspinai.
Pilni aruodai — tušti sodai,
Ir vaizdas pilkas negražus,
Kai vasaros sudužusiam vitraže rodai,
Rudens paletėje išmirkusius dažus.

K.

JONAS RŪTENIS

ŽALGIRIS

Istorinė kronika

(pradžia Kovo mėn. KARYJE)

Krokuva. Vavelio pilis. 1405 metų ruduo.
Jogaila — Lenkijos Karalius
Vytautas — Didysis Lietuvos Kunigaikštis
Zbignievas Olesnickis — Krokuvos vyskupas
Manvydas — Vytauto maršalas
Zindramas — lenkų riteris iš Maškovičių
Domininkonas Andrius — Popiežiaus legatas
Riteriai, didikai.

JOGAILA
Kviesk, Vyskupe —
Šviesųjį Lietuvos kunigaikštį
ir Jo Maršalą Manvydą —
tarsimės...
Tikiu pritarsi man,
o su Tavim, tikiuos, ir Krokuvo visa?...

ZBIGNIEVAS
Tavo sumanymams, Karaliau,
visados aš pritariu...
jei Lenkijai iš to nauda...

JOGAILA
Aš nežinau,
nėt kaip tau atsakyt...
Bet... negaišdamas —
kviesk svečius...

ZBIGNIEVAS
Karaliau!... (nusilenkia ir išeina).
JOGAILA
(likęs vienas)
Visada naudos besočiui tam —
pasipūtusiam...
Vyskupas! Riteris Krokuvos! Garbė visa paguoda.
Gal ir danguj jos tikis vyskupėlis —
Šventas Sostas pritaria, —
pats sakos...
— — — — — — —
O man širdyje dūris —
tiek kartų,
nesava valia
aš brolį įžeidžiau
karalium tapęs.
— — — — — — —
Viešpatie, tik tu vienas težinai
mano klajones ir kančias
ir meilę tėviškei žaliajai...
Neišdilusiai nuo pat vaikystės mano.

ZBIGNIEVAS
(vėl įeidamas)
Jei tartis, tai gal atviromis, Karaliau? —
Sukvietus visą Sostą iš kart jau menėn?...
Šnabždėsiai kenkia...
Paliepk —
Tavo žodis įsakymas bus man...

JOGAILA
(pašokęs)
Skubėk ir daryk kas įsakyta!
Karalius tau įsakė, tad ko vyniojies, kaip žaltys
palikdamas už durų
kilminguosius svečius!?

ZBIGNIEVAS
Karaliau!

JOGAILA
Palauk!
Pačiam Karaliui dera —
Kunigaikštį pasitikti...

ZBIGNIEVAS
Karaliau,
Tu rūstus,
o nesenai tarei...

JOGAILA
Taip. Tariau —
žmogui,
bet ne plunksnuotam
vyskupui,
Zbignievai Olesnicki!

ZBIGNIEVAS
Bet Karaliau...

JOGAILA
(piktai)
Taip aš Karalius!
Karalius taigi ir tau...
(atidarydamas menės duris)
Kviečiu...
Telaimina jus Dievas
mano namuose.
Pats Sostas kviečia...
Pats Karalius
svečiams ir tautai tarnas.....

VYTAUTAS
(įeidamas—lydimas Manvydo)
Dėkoju už didžią garbę
ir malonę paties Karaliaus.
Nejaugi Zbignievas nebevaldo Krokuvos!?
O Amžinasai!
Argi gali būti toks stebūklas!
Argi jis, Karaliau,
tik prie tavo kojų
avinėlis baltas?...
Manvydai, ar tu matai?
Ar tiki savo akimis:
Karalius pats duris
Didžiajam Lietuvos kunigaikščiui atidaro,
o Zbignievas,
žiūrėk, va — dvilinkas
lenkias iki žemės...
Sveiks, Karaliau!

MANVYDAS
Lenkiuos...
Ir prie sveikinimų
kunigaikščio ir aš deduos...

VYTAUTAS
Nenuleisk akių, Vyskupe,
lyg mergelė nekaltoji
į veidą žvelki tiesiai —
žinia, kad juokauju!
— — — — — — —
Nors ir žinau...
kad tave, pagavęs progą,
tupdysiu kartą
ant duonos ir druskos... be vandens...
— — — — — — —
Keisti juokai
mintis manasias bus sumaišę,
nes aš iškalbas keistas pradėjau —
Atleiskite:
Karaliau,
soste
ir Zbignievai Olesnicki, užtarimo
turįs net Ryme.

JOGAILA
Išsikalbėk, išsikalbėk,
broleli...
Žinau — turi dar daug ką pasakyt,
bet liaukis...
Tavo širdis jei apmaudu dar verda —
yra teisi.
Nes manoji,
stuksi
nusiminus ir susigėdus...
Paliepk — nuplausime vyno taure
sopulį...
Atleiskime saviems kaltiems...

ZBIGNIEVAS
Atsuku ir aš kitą žandą —
rėžk, kunigaikšti! —
Nenoriu kaltas likti...

VYTAUTAS
(žvilgterėjęs į vyskupą)
Atleiskime saviems kaltiems,
karo audrai brėkštant...
Kai kryžiuočiai riterius kilmingus
Europos kviečias
sumalt tave, Karaliau, ir mane...
— — — — —
Per mažos mano aukos,
kurias grobuonims aš daviau...

JOGAILA
Aš tau tariau, kunigaikšti —
dovanosi Žemaičius —
verks visa Lietuva...
Ir tu pats kada nors dėl to verksi...

VYTAUTAS
Ar aš verkiu?
Argi tai ašaros?!
Ne, Karaliau, tai gėla monoj širdy —
įstrigęs šipulys.
Jis duria
ir mano spėkas
senatvėj atima...

JOGAILA
Aš tariau...

VYTAUTAS
To dar negana, Karaliau.
Šiandien mums reikia
didžios jėgos,
kad amžiams tartumėm ko verti!
Turime tiems šunims,
Ulrichui Jungingenui
ir Markvardui Salzbachui,
kovos lauke tarti: gana!

ZBIGNIEVAS
Ir visoj Europoj tik Vytauto valdžią
pripažinti!...

VYTAUTAS
(įpykęs)
Tu iš kalno šiaušies, Vyskupe,
kaip ežys.
Matau bijai prarasti
užtat ir drebi man veidan. —
Žinau!
Pažįstu aš tave raganiau:
tu tiesi ranką, meilę rodai,

taikos prašai,
žandą atsuki,
kad plaštaka savąja tėkščiau,
o širdy urzgi, kaip šernas girios
ir nuo savo poniškos tuštybės
nei per plauką neatsitrauki.
Taip, Zbignievai, būsiu aš gal
visos Europos Karaliumi kada,
bet šiandien, čia pat,
tavo Krokuvoj
tau esu dabar Karalius!

ZBIGNIEVAS
(pakeltu tonu)
Tai įžeidimas!
Manęs,
Karaliaus
Ir Krokuvos!
Lenkiją tu, kreivakrikšti, žeidi...
Juokies!

VYTAUTAS
Juokiuos...
Taip.
Atspėjai!
Nes iš tavo šventumo,
seikėto atbula ranka Praamžiui,
šėtonas juokiasi taip pat!

ZBIGNIEVAS
Tu piktžodžiauji!

VYTAUTAS
Prikalk mane už tai prie kryžiaus!
O prikalė gi jie —
tokie kaip tu,
išdrįsę tarti, kaip tu, kad drįsti,
kad Nazarėnas piktžodžiauja...

ZBIGNIEVAS
Karaliau!
(pilnas pagiežos)
Tu tyli?...
Aš Sostą kviečiu visą menėn,
kad Tave apgynus —
Tavo garbę,
Lenkijos garbę! (išbėga)

JOGAILA
(patylėjęs)
Supykdei vyskupą, brolau,
ir dabar mane turėsi
Vadu uždėt,
kad laimėtum ir Lenkiją...
Žinau tave —
nuglostei jau visus —
Lenkijos tik reikėjo...
ir ją turi.

— — — — — — —

O Vadu kariuomenės didžiosios
Karalių...
Žinau tave...

Menėn įgriūva Zbignievas lydimas popiežiaus legato Domininkono Andriaus, Bendzino vaito—Sieščenco, Krokuvos vaivados—Tvarnovskio, lenkų riterių: Zarembos, Hinčo, Strašos, keletos bajorų ir Maškovičių riterio Zindramo.

ZBIGNIEVAS
Štai jis!
Tebepiktžodžiauja!
Tebedumia Karaliui jis akis.
O Karalius, o gal...
O Viešpatie!
Gal mes visi jau piktojo tinklais apipinti
tarnaujam Vytauto klastingiems norams!

VYTAUTAS
Atspėjai, vyskupe — visi!

ZINDRAMAS
(išeidamas priekin)
Ką tuo sakai, kunigaikšti?

VYTAUTAS
Sakau sveikas!
Mano dešinėje...
Visi drauge nulenkime
Karaliui galvas...
(visi sužiūra į Jogailą)

JOGAILA
Kalbėk, Vytautai...

VYTAUTAS
(nusilenkdamas)
Jei Karalius leidi...
(valandėlę išlaukęs)
Aš lyg juokauju, bet širdy siuntu,
kad man reikia aiškintis
ko atvykau —
Zbignievo sukurstyti,
atrodo, jūs spręsite
kiek ši mano kelionė reikalinga...
Bet aš nedrebu prieš jus—žinokite!
Mane čia atvedė didelis reikalas
Atsakymą radau. —
Pats Karalius pritarė jau man!

— — — — — — —

Pavojus artėja.
Mes turime jį pasitikti,
nes kitaip mūsų žemė
pavasariais neskęs žieduos.... .
Kryžiuočiai užtvindys upes krauju!

Žemė jau dabar padegta
ir didelės laužo žiežirbos
skraido arti sodybų ir pilių.
Todėl visi —
Karaliaus vedami —
pats karalius sutiko vesti mus kovon!

VISI
Karalius!...

VYTAUTAS
Už tat ir tariu tau,
Zindramai,
kad mano dešinėje
Lenkų pulkus kovon vesi...
Mes ne vieni. —
Ne vien lietuviai ir lenkai.
Pagalbon jau skuba mums
Husitų karžygis Jonas Žižka
ir nepamainomas savo gudrumu
klastingasis Timur Kutlugas...
O mes?
Ar nieko jums nesako savi vardai?
Karalius Jogaila!

VISI
Vivat!

VYTAUTAS
Maškovičių riteris Zindramas;
Zbignievas Olesnickis,
Kunigaikštis Lengvenis,
Maršalas Manvydas,
Sieščencas,
Mikalojus, Tvarnovskis,
Zaremba, Straša ir Hinča.—
Na ir aš...
Atrodo, dar kalaviją rankose laikau..
Tik palaiminkit mus,
kurie po valdžia Karaliaus
ir Švento Tėvo esam,
nes ramybę kraštui sugrąžinti
mūsų ryžtas
ir patiems, be kryžiuotiškos
pagalbos,
iš rankų savo vyskupų
Dievą Gyvąjį išpažinti
ir amžinai būti
patys sau savi!...

ANDRIUS
Aš sveikinu šį nuoširdų
kunigaikščio žodį...
Tepasigaili tavęs Visagalis Dievas...
Tu atleidęs tavo nuodemes
veda į amžinąjį gyvenimą...
— — — — —
Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi,
miserere nobis....
(išeina priekin ir visus žegnoja)
In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti...
(visi suklaupia — Andrius išeina garsiai kalbėdamas)
PATER NOSTER.....
(po vieną kyla ir kiti, Zbignievas išeina nusilenkęs paskutinis. Lieka Vytautas ir Jogaila. Gaudžia Vargonai).

(bus daugiau)

ŽALGIRIO MŪŠIO 550 METŲ JUBILĖJUS

(A. RĖKLAITIS)

Šiais metais liepos 15 d. sukanka Žalgirio mūšio 550 metų jubilėjus. Tas istorinis įvykis Lietuvai yra labai svarbus tiek tautine, tiek politine prasme. Gaunamos žinios iš už geležinės uždangos, kad ir pavergtoj Lietuvoj tas įvykis bus paminėtas plačiu mastu. Be aiškinimų suprantama, kad okupantas minėjimo nuotaikas ir pačio įvykio faktus klastos ir kreips savo naudai. Lenkija ypač rengiasi šį Žalgirio mūšio jubilėjų iškilmingai atžymėti net pačioje mūšio vietoje, kurią šiandieną jie valdo. Ir Lenkija klastoja ir klastos šį istorinį įvykį, nulėmusį Rytų Europos likimą ilgiems laikams. Vytauto Didžiojo ir bendrai lietuvių jėgų vaidmenį šiame mūšyje lenkai, greičiausiai, pasisavins sau arba atvaizduos kaip nereikšmingą.

Mes lietuviai išeiviai turime dėti visas savo pastangas, kad tuos rusų ir lenkų klastojimus atremtume. Turime įtempti visas savo jėgas ir parodyti laisvam pasauliui, kad Žalgirio mūšį nulėmė Vytauto Didžiojo genijus, jo vadovaujama sutelkta lietuvių lenkų, gudų bei totorių ginkluota jėga.

Ramovėnai ėmėsi iniciatyvos ir konkrečių darbų tą jubilėjų tinkamai paminėti išeivijoje. Chicagoje sutarta su Lietuvių Bendruomenės vadovybe jubilėjų ruošti bendromis jėgomis, kviečiant talkon visus lietuvius, visas lietuviškas jėgas. Prie jubilėjaus garsinimo numatoma pritraukti ne tik lietuvių, bet taip pat ir plačiąją vietos spaudą, ypač amerikiečių. Radijas čia turės atlikti ypač svarbią rolę.

Ramovėnų ir "Kario" štabo bendromis pas-

GUSARO ATSIMINIMAI

PRANYS ALŠĖNAS, Kanada

Ach, kas gali būti žmogaus gyvenime gražesnio, prisimintinesnio, pakeliui į senatvę, kaip jo jaunystė? Nėra nieko, kas jaunystės grožį atstotų, kas tų dienų prisiminimus nugramzdintų visiškon užmarštin...

Rašantis šiuos žodžius, štai grįžta mintimis atgal net ištisą ketvirtadalį šimtmečio, dvidešimt penkeris metus, kad, nors trumpais bruožais, atkurtų visa tai, kas įvyko tuomet, jo gusaravimo laikais, Kaune, Žaliakalnyje.

Tai buvo 1933 m. pavasaris. Buvau šaukiamųjų į kariuomenę naujokų sąrašuose. Tais metais buvo šaukiami į kariuomenę karinės prievolės atlikti, kaip mėgdavom "pasididžiuodami" sakyti, "stebuklingų 1911 m." gimimo vyrai, kaip ąžuolai...

Kaip kita didelė dauguma naujokų, taip ir aš, nors, kartu, prisibijojome, bet slapta mintyse puoselėjom viltį, kad, vis dėlto, būtų gera patekus tarnauti į kavaleriją, gražu būtų panešioti raudonas kelnes ir raudoną kepurę (gusarų uniformą) arba — mėlynas kelnes su baltais lampasais ir baltą kepurę (ulonų uniformą), žvilgančius pentinus prie batų ir aštrų kardą prie šalies. Kuris jaunuolis nemėgsta blizgučių?...

Tuomet Lietuva ir teturėjo tuos du kavalerijos (raitelių) pulkus: 1-mąjį Didžiosios Lietuvos Etmono Kunigaikščio Jonušo Radvilos gusarų ir 2-rąjį Kunigaikštienės Birutės ulonų pulkus. Gusarai turėjo pasirinkę savo buveine Kauną, o ulonai — Alytų. Tik kiek vėliau — dar buvo įsteigtas Dragūnų dalinys, daug mažesnis už pulką, kuris apsistojo Tauragėje.

Taigi, nors daugelis to meto žaliūkų puoselėjo viltis tapti kavaleristais, tačiau daug mažiau jų galėjo pakliūti į raitelius, negu į pėstininkus.

Naujokų Ėmimo Komisijos turėjo nuostatus ir jais vadovaudamosios parinkdavo naujokus kavalerijai, nes į tuos dalinius priimamieji turėjo atitikti tam tikrus kūno sudėties reikalavimus.

-:- -:- -:-

Raitininkų parengimas reikalavo daugiau pastangų iš paimtųjų naujokų, nes jie turėjo praeiti nevien pėstininkų apmokymo rikiuotės ir kitų pratimų kursą, bet ir raitelių. Bet to, kavaleristui privaloma netik savęs priežiūra, bet dar ir žirgo. Raitininkai turėdavo išmokti netik gerai joti ir laikytis balne, tarytum ant suolo, bei karinių taktinių veiksmų, bet ir sportinę jojimo mankštą kultivuoti, kaip: voltižiruotę, rykščių kirtimą, per kliūtis šokimą ir t.t.

Taigi, 1933 m. pavasarį ir šių eilučių autoriui buvo dilema: kas būsiu? raitininkas, pėstininkas ar kitų kurių dalių karys?

Komisijai apžiūrėjus ir patikrinus mediciniškai bei kitais atžvilgiais — užgirdau jos sprendimą: "Priimtas ir skiriamas į 1-mąjį gusarų pulką"...

"Ach," — lengvai, o, kartu, ir sunkiai atsidusau — "vadinasi, teks panešioti raudonas kelnes, raudoną kepurę, pentinus ir kardą, teks prisijodinėti gusarų pulko šauniais žirgais, bet... ir vargo nemaža teks pakelti"... Tačiau, nieko kito nebeliko laukti, kaip išvažiavimo dienos.

Pagaliau, netruko prabėgti laikas, kuris dar

---

tangomis jubilėjaus proga bus išleista plk. O. Urbono paruošta knyga "Žalgirio Mūšis." Šios knygos lietuvių kalba laida turi iš spaudos išeiti š. liepos mėn. Dedamos pastangos, kad iki š.m. liepos 15d. ji būtų išleista ir anglų kalba su specialiu įvadu, nušviečiant ano meto Lietuvos ir Europos politinę būklę. Anglų kalba laida numatoma atspausdinti didelio kiekio. Ta knyga bus plačiai paskleista amerikiečių tarpe ir tuose kraštuose, kur minėjimas bus rengiamas. Pirmoje eilėj knyga bus pasiųsta į karo mokyklas, karines kolegijas, bibliotekas, knygynus, universitetus ir pan. Šią vasarą Tarptautinės Parodos metu Chicagoje, Lietuvos Pavilione, ta knyga bus masiniai paskleista parodos lankytojų tarpe.

Sąjungos Centro Valdyba deda pastangas, kad jubilėjaus paminėjimas būtų tinkamai suruoštas ne tik Chicagoje, bet ir visose vietovėse, kur yra susitelkęs didesnis lietuvių būrys. Sąjungos skyriams JAV, Kanadoje, Anglijoje, Vokietijoje ir Australijoje jau duoti jubilėjaus reikalu nurodymai. Mūsų šūkis: visur visomis sutelktomis jėgomis ruoškime to svarbaus jubilėjaus minėjimą. Kuo įspūdingiau atskleiskime, priminkime laisvam pasauliui tą reikšmingą istorinį mūšį, kuris buvo laimėtas ir kryžiuočiai sutriuškinti tik Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Vytauto Didžiojo talentingo vadovavimo dėka.

Raitųjų lenktynės Kauno hipodrome. →
Apačioje: Jaunieji ūkininkai įteikia gusarams šautuvus 1938 m. Viduryje kpt. Andriūnas. V. Augustino nuotr.

duodamas naujokams "pailsėti" po komisijos. Atėjo diena, kada prireikė išvažiuoti. Tai buvo 1933 m. gegužės mėn. 3 d.

Plentu traukė vežimai, prisėdę jaunų vyrų, Ukmergės link. Skambėjo jų dainos, lingavo Lietuvos kalneliais ir kloniais. Aidu kartojosi jų akordai žaliose Tėvynės giriose. Vieni traukė linksmas dainas, o kiti — gal pagal labai seną paprotį — tėvų ar senelių išmokinti —dainavo ir labai liūdnas dainas. Dainavo taip, kaip tuomet, kada lietuviai buvo imami į caro armiją ir siunčiami tūkstančius mylių nuo Tėvynės, kažkur prie Portartūro, kautis su "samurajais"... (Panašūs dalykai dedasi ir dabar mūsų Tėvynėje, prie raudonojo "caro"...).

Pagal tą tarytum "tradiciją", ir Nepriklausomos Lietuvos naujokai, kaip anuomet "navabrancai", — kai kurie traukė:

"Oi, Tu, Motin, Motin,
Kodėl nepagimdei manęs akmenėliu?
Kodėl nepastatei šalia vieškelėlio?...
Tai būčiau žiūrėjęs, kaip gusarai joja,
Gusarėliai joja, daineles dainuoja"...

O kiti, tarytum visiškai panašios gaidos refrenu, tik daug linksmesniais žodžiais, — vėl traukia ateities svajų posmą:

"Ant žirgo sėdėjau,
Pentinai žibėjo,
Prieš mane mergužėlė —
Kaip rožė žydėjo"

Ir taip — savo gerųjų tėvelių ir mamyčių išlydėti, sūriais ir kitais jų šeimininkavimo skanėstais apkaišyti, ligi Ukmergės pavėžėti savųjų arkliais, o nuo ten — siauruoju traukinėliu, taip pravardžiuojamai vadinamu "samavoru" — pasiekėm Jonavą. O iš ten, persėdę į visiškai "normalų" traukinį, atsidūrėme Kaune.

Štai, prieš akis ir didžiulis gusarų kareivinių rajonas, Žaliakalnyje. Išrikavo mūsų ypatingai margą naujokų minią į eiles, atvyko pulko eskadronų karininkai ir vachmistrai ir pradėjo mumis "dalintis", skirstyti į eskadronus.

Pakliuvau į ryšių eskadroną, kuris, matyti, dėl savo mažesnės apimties pulke komanda buvo vadinamas. Galimas daiktas, pakliuvau tuometinio ryšių komandos vachmistro, Juozo Ališausko, dėka, kuris išgirdęs ir išskaitęs sąrašuose savo bendrapavardį, pavadino mane savo "pusbroliu" ir prašė komandos v-ką, ltn. J. Čėsną, kad mane į savo sąrašą įsirašytų.

Taip buvo ir padaryta. Tapau gusarų pulko nervų (ryšių) komandos maža dalelyte...

Iš vienos pusės buvau patenkintas, pakliuvęs į ryšių komandą, nes tenai turėjau nors vachmistrą bendrapavardį ir jo paties pasivadintą "pusbroliu", bet iš kitos pusės — nelabai, nes pulko seni gusarai pilna burna kalbėjo, jog k-dos v-kas, ltn. J. Čėsna, besąs labai piktas ir nervuotas žmogus.

Iš pažiūros, atrodė, jog taip ir galėjo būti. Ltn. Čėsna buvo ne moderniųjų laikų, bet "seno rėžimo" karininkas, galimas daiktas, dar rusu armijos auklėtinis. Nedidelis ūgiu, asketiškai liesas, beeinąs visuomet dešinįjį petį atkišęs į priekį, o jo veide šypsnis — labai retas svečias...

Šiaip — gana gabus karininkas, geras raitininkas, nemaža premijų laimėjęs raitųjų "konkūruose", tačiau, matyt, betrūkstąs bendrojo anų laikų karininkams reikalaujamo išsilavinimo. Tuomet visi galvojo, jog Čėsna ir paliks visam laikui tik leitenantu. Jo rašysena rodė jį esant labai stataus ir tvirto būdo—raidės—tarytum tvoros statiniai, o žodžiai — lyg vartai. Tačiau pranašaujanciųjų buvo apsirikta.. Man betarnaujant komandoj—Čėsna išlaikė egzaminus ir buvo pakeltas i kapitonus.

Kiti teigimai apie komandos v-ką, ltn., vėliau—kpt. J. Čėsną, visdėlto, pasitvirtino. Nors šiaip— jis nebuvo blogas žmogus ir savo nedidelio dalinio (apie 200 vyrų) auklėtojas, mokytojas ir vadas, tačiau buvo gal daugokai nervingas. Jei kuris iš naujokų ar senų gusarų ko nors nesugebėdavo atlikti taip, kaip kpt. Čėsna pageidavo, nekalbant jau apie bent kokius karių prasižengimus drausmei ir kariškoms pareigoms, jis juos bausdavo ne tik valandas po kardu stovėti, bet ir daboklėje paras sėdėti — dar "papuošdamas" žodeliu: "sunkaus". Šis teigimas reiškė, jog po kardu—teks valandą stovėti pilnoj kariškoj aprangoj, o arešto paras — reikės atlikti areštinėj sunkesniam rėžime, su mažesniu maisto daviniu ir t.t.

Tiesa, iš pačių pirmųjų naujokystės dienų k-dos v-kas Čėsna neatrodė mums toks piktas ir griežtas. Kai grįžę iš pratimų naujokai vaikščiodavo susimąstę kareivinių koridoriumi ir galvodavo apie pasibaigusias tėviškėj "laisvės dieneles", praeidamas pro šalį Čėsna vieną—kitą užkalbindavo, "paguosdavo";

— Na, seni, kaip einasi? — paklausdavo Čėsna. "Seni" — tai buvo mėgiamiausias jo kreipimasis į naujoką ar seną gusarą, jei jis būdavo geram ūpe. Kai jau užpykdavo — sušukdavo:

— Kukūže!... (Tai atstodavo žodį "rūpūže")

Pėsčiųjų rikiuotėj, o taip lygiai ir raitų pratimuose ("junginyje") — paprastai mums vadovaudavo būrių vadai —jaun. leitenantai, arba būrininkai. Kartais išjodavo pakomanduoti ir komandos šeimininkas, vachm. J. Ališauskas. O protarpiais — netgi k-dos v-kas Čėsna. Tuomet —tai tik laikykitės naujokėliai! Petro Vileišio Aikštės smėlynas daug daugiau naujokų prakaito sugerdavo, negu paprastai. Tuomet, po komandos "mest kilpas!" — dar ir ki-

Mankšta ant žirgų

tų pastabų prisidėdavo begalės. Nepajėgiantieji išpildyti Česnos pastabų, būdavo apkraunami valandomis po kardu arba — net daboklės paromis.

Ypatingai būdavo "karšta" jeigu kpt. Česna pasimaišydavo rytinės sportinės mankštos metu rajone, kai vykdavo voltižiruotė.

Šioji raitininkų sportinės treniruotės šaka atrodė šitaip: išvedama į aikštę šiek tiek mažesnio ūgio ir lėtesnio būdo (nesispardantis) arklys, pabalnotas specialiu voltižiruotės balnų, su dviem rankenom priekyje. Ant ilgos virvės jis paleidžiamas bėgti didoku ratu aplink. Išėję į pratimus kariai sustoja eilėn ir po vieną turi pribėgti prie bėgančio arklio, įsitverti rankomis balno priekyje esančių rankenų ir bėgti kartu su arkliu. Bebėgant, atsimušama kojų pirštais į žemę, tarytum spyruoklėmis, užšokama ant arklio ir vėl nušokama, užšokus padaromos vadinamos "žirklės" (skubiai kryžiuojant kojas apsisukama į vieną ir į kitą pusę) pagaliau, nušokama nuo arklio į kitą pusę ir išbėgama iš ringo.

Bebėgąs arklys, kad greičiau bėgtų, pabaidomas ilgu botagu bepliauškinant ore arba truputį ir užkertant jam.

Kpt. Česnai atsilankius į voltižiruotės vietą, jis pats paima bėgančiojo arklio ilgąją virvę ir tokį pat ilgą botagą į savo rankas. Na, tada —tik laikykitės broleliai! Jeigu jau kuriam nesiseka figūrų darymas ant voltižiruotės arklio, tai gauna ne tik arklys botago per nugarą, bet, kartais, ir voltižiruojantį gusarą užpliekia per strėnas... Kartais ir valandų "po kardu" iš rytmetinės mankštos tekdavo parsinešti.

Tad toks buvo mūsų vadas, kpt. J. Česna. Kur jis dabar yra —nebežinau. Žinau, jog pirmosios okupacijos metais bolševikai jį buvo uždarę į kalėjimą, tačiau karui prasidėjus su vokiečiais —laimingai iš tenai išėjo. Vokiečių okupacijos metais buvau sutikęs Vilniuje ir kalbėjomės. Nuo to laiko — nieko apie jį nebegirdėjau.

Mūsų būrių vadais buvo: ltn. J. Petrulionis, gana geras raitelis, dažnų sportinių varžybų dalyvis ir jų laimėtojas. Dabar — begyvenąs, berods, JAV.

Toliau — j. ltn. Cininas, dabar, berods, besirandąs tolimoj Australijoj. Tai augštas, gražiai nuaugęs vyras, netrumpa —sfinkso stiliaus —nosimi, geras karys, geras vadas ir nepamainomas raitininkas.

Dar — j. ltn. Alonderis. Geras ir tėviškas kariams, tačiau daugiau atrodąs į civilinio tipo žmogų. Negalima to vyro būtų pavadinti "apsigimusiu kariu". Kur jis dabar randasi —nežinau.

Na, ir j.ltn. Lenkevičius. Šie paskutinieji keturi karininkai — tai Nepriklausomos Lietuvos Karo Mokyklos paskutiniųjų laikų auklėtiniai. J. ltn. Lenkevičius — mažo ūgio, mergišku veideliu. Šiaip — gana gražios išvaizdos. Supykęs ant kario —sušukdavo: "Velnio vaike!" ir nusisukęs į šalį — vėl šypsodavos. Tremtyje, Vokietijoj, mačiausi su juo. Dabar — turbūt — JAV-bėse.

Mūsų būrininkai — buvo: vyr. pusk. Petrulis, labai karštas vyrukas ir vyr. pusk. Mileris, vokiškos kilmės, artistiškais ūsiukais, vėliau buvęs pakeltas į vachmistrus ir, berods, perkeltas į dragūnų, dalinį. Pusk. Petrulis, kiek teko girdėti, žuvęs bolševikus vejant iš Lietuvos, o kur Mileris — nežinoma. Tuometinis komandos vachmistras, J. Ališauskas, galima sa-

kyti, dalinio visiškas šeimininkas (lenkai tokius pareigūnus kuopose ir kituose daliniuose vadina "šefais"). Jie ir verti šeimininkų arba šefų vardo daliniuose. Rytais ir vakarais jie daro karių patikrinimus, jie sudaro išleidžiamųjų į miestą sąrašus, prižiūri, bendrai, visą tvarką ir t.t.

Mūsiškis vachm. J. Ališauskas — buvo itin prakilnios išvaizdos karys. (Pėstininkuose tokių laipsnių kariai buvo vadinami viršilomis) Jis būdavo visuomet labai tvarkingai apsirengęs, turėjo gana gražią išvaizdą, labai puikiai paduodavo komandas rikiuočių metu ir t.t. Tai buvo mano bendrapavardis ir tuomet visų žinomas kaip mano "pusbrolis". Dabar jis gyvena JAV-bėse, Woodhavene, žinoma, jau kiek senstelėjęs ir vaikus išauginęs, išmokslinęs, kai kuriuos — netgi apvesdinęs.

Atplūkęs naujokų apmokymą ir išvarvinęs nemaža prakaito Petro Vileišio aikštėje, beplukant vadinamąjį "junginį", ypač "be kilpų", o taip pat praėjęs pėsčiųjų rikiuotės apmokymą, iš viso šešis mėnesius (pėstininkuose — buvo 4 mėn. naujokų apmokymo), buvau paskirtas dirbti į komandos raštinę raštvedžiu. Tenai jau turėjau būti diena iš dienos kartu su k-dos v-ku kpt. J. Čėsna ir k-dos vachm. J. Ališausku. nes raštinėje ir jie nuolat prisilaikydavo.

Nekalbant jau apie savo bendrapavardį vachmistrą, su kuriuo iš pirmųjų dienų buvome geri draugai (tiesa, jis "junginyje" kartą "įkrėtė" man vieną valandą "po kardu" kurią atstovėjau. Po to —jis mane išbarė už vykdymą) tačiau labai gerai sugyvenom ir su kpt. Čėsna.

Čia norisi prisiminti šitoks epizodėlis. Berods, 1934 m. pradžioje, mano tėviškėje buvo statomos naujos trobos. Gavau laišką iš namų, kviečiantį parvažiuoti trobų pasižiūrėt, o gal — ir sienojų iš miško padėt vežti.

Kreipiausi į kpt. Čėsną. Jo tarpininkavimu iš gusarų pulko štabo gavau 5 paras atostogų. Besiruošdamas išvykti, pagalvojau, kad tai mažoka ir nutariau dar kartą kreiptis į kpt. Čėsną, kad pastarasis dar pridėtų savo galioj turimą teisę paleisti dalinio karį dar trim parom (iš viso — tuomet būtų aštuonios paros). Būtų —kas kita.

Viršininko raštinėj nebuvo. Todėl nutariau paėjėti į jo butą (jis gyveno Ukmergės plente, karininkų butų sparne). Nuėjęs ir tenai jo neradau. Buvo išvykęs į miestą. Rastoji žmona ėmė klausinėti, ko aš norįs? Pasisakiau.

Raitieji ryšininkai grįžta iš pratimų — V. Augustino nuotr.

Kpt. Tarulis, iš kunigų seminarijos įstojęs į kariuomenę 1919 m., dažnas laimėtojas raitininkų varžybose.

(Nuotr. iš P. Jurgėlos rinkinio)

Ji, atrodė, labai pasitikinti savimi — užtikrino mane, jog man būsią pridėta tos 3 paros atostogų ir liepė grįžti į kareivines. Grįžęs, truputį prisibijojau. Sakau, atvykęs kpt. Čėsna duos "velnių", už kreipimąsi pas žmoną "ne komandos" keliu... Tačiau — labai apsirikau. Vos pravėrus raštinės duris, kpt. Čėsna sako:

— Na, seni, galėsi pasisvečiuot namuose 8 paras...

Nudžiugau, padėkojau kapitonui, o mintyse, žinoma, ir jo žmonai — už tarpininkavimą...

Iš eilinių gusaravimo laikų draugų mano mintyse giliausiai užsiliko pagiriškis ar panoteriškis (tuos du miesteliukus dažnai sumaišau) —Karaža, visad buvęs toks malancholiškas, nusiminęs, matyt, todėl, kad neteko laikinai "laisvės" ir pats pirmasis koridoriuje, k-dos v-ko Čėsnos užkalbintas, "kaip einasi, seni?", pasiskundęs:

— Šiaip būtų nieko, Tamsta vade, bet — nespėjau čia atvažiuoti, o jau kažkas sūrį nušvilpė iš dėžutės...

Prisimintinas ir nedidutis paistriškis Stanevičius, kuriam kareiviški batai visi atrodydavo perdideli ir kuriam nelabai sekdavos užšokti ant arklio voltižiruotės metu.

Prisimintinas gana gabus ir nūdien gerai žinomas muzikas, tuometinis gusarų pulko naujokas, Bronius Budriūnas, dėl mokslo muzikos konservatorijoj, atvykęs į pulką kiek pavėluotai. Jis tuojau suorganizavo gusarų pulke chorą. Ir traukdavom jo diriguojami —stipriai ir galingai lietuviškas dainas. Beje, dar kaip šiandien atsimenu vienos dainuotos dainos pora posmų. Kieno tai kompozicija —nebeprisimenu, bene, paties chorvedžio? Tai labai kariškai skambėjusi daina. Jos žodžiai — buvo šie:

"Gaudžia trimitai,
Žiba kardai,
Joja kareivių —
Šimtų šimtai...
O mylimasis —
Jų viduryje,
Jis mane jaučia
Savo širdyje ir t.t.

Dabar gabusis Bronius beleidžiąs dienas Los Angeles mieste, Kalifornijoj.

Nemažiau prisimintinas ir dail. Jurgis Juodis. Tai augšto ūgio, ilgų kojų, gerokai liesas vyras labai lakios fantazijos kaip žodžiuose, taip ir savojoj kūryboj. Jis sakydavo, kad jam arkliais jodinėti — permažas tempas. Jis, esą, norėtų skraidyti padangėmis —būti lakūnu. Vėliau — taip ir įvyko. Jurgis — savo prašymu — parsikėlė į Karo Mokyklą ir tapo aviacijos leitenantu. Šiuo metu — jis gyvena JAV. Gana veiklus meninėj srity šiuo metu baigė meno kursus ir yra diplomuotas dailininkas. Jo darbų reprodukcijų spausdinasi ir "Karys".

Ir, štai, šiandien, jau gana tolimoj prabėgusio laiko perspektyvoj, prisimena man ir dar gana daug veidų iš bendrų gusaravimo dienų, kurių nė pavardžių nebeprisimenu, tačiau manojoj širdy — jie tebeturi užėmę tinkamą vietelę. Tebemyliu juos visus, kaip tikrus brolius. Kai kuriuos, tiesa, esu sutikęs ir tremties kely, o dėl kitų — norėtųsi klausti: "Kur šiandien, tie gražieji laikai, atitolę nuo manęs net 25 metus, taip lygiai — kur jūs, brangieji draugai, su kuriais kartu mokėmės ginklą vartot? Daugelis iš jūsų gal tebevargstat pavergtoj Tėvynėj, kiti nešat kančios naštą tolimam Sibire, o treti — Vakaruose gyvenat išguiti iš savos Tėvynės.

DĖL PLK. K. ALIŠAUSKO "PASTABŲ IR NUOMONIŲ" APIE K. ŽUKO KNYGĄ "ŽVILGSNIS Į PRAEITĮ"

Pr. metų spalio ir lapkričio mėn. "Kario" numeriuose tilpo du dideli plk. K. Ališausko straipsniai, kuriuose jis kritikavo mano parašytą atsiminimų knygą "Žvilgsnis į praeitį". Kritika rimta, tačiau tebūnie leista man dėl kai kurių jos vietų pateikti truputį savo paapškinimų ir samprotavimų.

Šiuos atsiminimus rašydamas stengiausi dėstyti faktus be smulkmenų. Rašiau turėdamas galvoje eilinį skaitytoją, kuriam smulkmenos būtų visai neįdomios, ypač grynai karinėje srityje.

Dėl gerb. plk. K. Ališausko datų, arba vietovardžių patikslinimo aš nesiginčysiu. Jam, kaip istorikui, tokie netikslumai bado akis, nes savo rankose turi daug įvairių raštų, knygų ir dokumentų, aš gi rašydamas turėjau tik vieną "dokumentą", tai savo atmintį. Už tuos patikslinimus esu jam dėkingas, bet turiu pasakyti, kad ir istorikai ne viską gali žinoti. Iš mano aprašyto laikotarpio daug kas jaunesniajam pulko karininkui ltn. K. Ališauskui, atrodė kitaip, negu tuometiniam krašto apsaugos ministeriui. Daug ką jis galėjo nežinoti ir negirdėti.

Savo kritikos 2-me punkte, kur plk. K. Ališauskas nagrinėja Vilniaus komendantūros kuopos žygį ir neigia jos kautynes ties Rykontais (knygoje pavadinta "Bykontais". Tai korektūros klaida. K.Ž.) jis rašo:

"...Lenkų kariuomenės čia jau nebuvo... tad pastoti kelią niekas negalėjo. Komendantūros kuopa kaip atėjo, taip ir nuėjo ramiai sau į Vilnių. . ."

Čia tai aš pasiremsiu tikru dokumentu, kurį man pavyko gauti—tai St. seimo 1929 m. liepos 16d. posėdžio stenograma (psl. 238-239). Ten aš, darydamas pranešimą apie padėtį, taip esu pasakęs:

". . .Mūsų kareiviai turėjo eiti į Vilnių ir kiekvieną žingsnį imti mūšiais. . . Ties Maišogala, Rykontais ir į pietus nuo geležinklio visas kelias — mūšių kelias. Priešakinis traukinys važiuojant į Vilnių su Vilniaus komendantūra tapo lenkų apšaudytas. Mūsiškiai turėjo išeiti iš traukinio ir stoti su lenkais į mūšį. Mūšys tęsėsi 1½ valandos. Mūšio vaisiai: iš mūsų pusės 7 nukauti, 16 sužeistų. . ."

Taigi, gerbiamas, mano kritike, ar buvo kautynės ties Rykontais, ar nebuvo? Jeigu iš vienos kuopos turėjome tiek aukų, tai kautynės buvo atkaklios. Gerai atsimenu, kad buvo apdovanota Vyties Kryžiumi nemaža kareivių, kuopos vadas ltn. Bėrentas ir ltn. Putvinskas.

Plk. K. Ališauskas, kuris vėliau su kar. Bėrentu eilę metų viename pulke tarnavo, turėjo žinoti, kad jo (kar. Bėrento) Vyties Kryžius buvo gautas už vienintėles kautynes, kuriose jis dalyvavo—už kautynes ties Rykontais.

Savo pastabų 4-me punkte gerb. plk. K. Ališauskas stebisi dėl Mažojo Seimo posėdžio. Jis rašo:

". . .Perskaičius gaunasi liūdnas vaizdas. Abu (Ladyga ir Žukas, K. Ž.) nuėjo į posėdį visai nepasiruošę ir neįvertinę tuometinių aplinkybių. Nuėjo kaip į eilinį mitingą ar susirinkimą. . . Visgi teisingesnę nuomonę pateikė autorius, plk. K. Žukas, ji buvo atmesta, matomai autoriui trūko argumentų ją paremti. . . Šis posėdis. . . man didelė naujiena. Apie jį Lietuvoje nebuvau girdėjęs. . ."

Į šį svarbų užmetimą galiu pasakyti, kad tai įvyko taip: plk. Ladyga buvo su manim ir ministeriu pirmininku pas p. prezidentą, kuris paskyrė plk. K. Ladygą armijos vadu ir tuojau mes visi vykome iš prezidentūros į Mažojo seimo posėdį, kur mus jau laukė. Mažajam seimui abu su plk. K. Ladyga išdėstėme savo samprotavimus, kaip tuometiniam augščiausiam krašto šeimininkui.

Į tą posėdį nuvykome ne kažkokiam strateginiam ar taktiniam "pritarimui gauti", kas anot plk. K. Ališausko "nėra daroma net demokratiškiausiose pasaulio šalyse", bet gauti grynai politinę direktyvą: įsivelti į mūsų kaimynystėje vedamus karo veiksmus, ar laikytis griežto neitraliteto. Toks direktyvos gavimas ir yra būtinas net demokratiškiausiose šalyse.

Tas Mažojo Seimo posėdis, kuris gerb. kritikui sudarė "didelę naujieną" įvyko rugpjūčio mėn. tarp 15 ir 20d. To Seimo pirmininkas ar vice-pirm. buvo kunigas M. Krupavičius.

Savo ilgiausioje 7-je pastaboje gerb. plk. K. Ališauskas neigia mano naktinį pasikalbėjimą su Panevėžio komendantu kpt. Chodakausku dėl kritiško būklės kar. Balno vadovaujamo 7 pulko bataliono. Neigia jis taipogi, kad gen. Žukauskas Želigovskio puolimo metu viešėjo Rokiškyje pas grafą Pšezdzieckį. Kokį manevrą ir kieno įsakymą vykdė tuomet kar. Balnas, aš nežinojau. Lygiai nežinojau apie gen. Žukausko viešėjimą Rokiškyje. Tuos faktus sužinojau tik iš kpt. Chodakausko. Deja, čia negaliu pasiremti nei dokumentais, nei liudininkais, kurie beveik visi yra jau aname pasaulyje. Galiu tik pa-

sakyti, kad jeigu gen. Žukauskas tuo metu būtų buvęs Ukmergėje, tai kpt. Chodakauskui būtų lengviausia ir tiksliausia tuojau ir tiesiog jam tą svarbią žinią į Ukmergę pranešti.

Plk. K. Ališauskas rašo:

"...Sunkesnis klausimas, tai kuomet gen. Žukauskas atvyko į Ukmergę? Šį reikalą aš tyrinėjau Lietuvoje dar 1927-29 m."

Čia aš noriu paklausti: O kam toks tyrinėjimas buvo daromas? Ar nebuvo ir tuomet dėl to abejonės? Juk mano knygos dar visai nebuvo.

Toliau:

"Visi parodymai yra vienodi. Tiesa, gen. S. Žukauskas dar pridėjo "Aš pietavau, mjr. Šumskis man pranešė, kad Ukmergė supama, todėl nebaigiau pietauti, sėdau į mašiną ir nuvykau į Ukmergę".

Čia kyla klausimas: kodėl gen. Žukauskui pranešė mjr. Šumskis, bet ne divizijos vadas?

Plk. K. Ališauskas 291 psl. rašo:

"...Kiek aš esu patyręs su gen. Žukausku buvo taip: lapkričio 16 d. vakare jis buvo Rokiškyje, lapkričio 17 d. atvyko į Kauną vidudienyje, o lapkričio 18 pavakarėje pasiekė Ukmergę. Ukmergėje jis vadovavo kautynėms kol jos pasibaigė".

Man visai nesuprantama, kaip galėjo mjr. Šumskis "lapkričio 16d." pranešti gen. Žukauskui, kad Ukmergė supama, jei lenkai puolimą pradėjo lapkričio 17 d., o Ukmergė buvo supama lapkričio 18d.

Kas liečia gerb. kritiko paneigimą apie gen. Žukausko medžioklę, arba viešėjimą Rokiškyje, tai čia plk. Ališauskas savo nuomonę išreiškė tokioje redakcijoje, su kuria vargu ar daug kas gali sutikti. Jis rašo:

"...Visų pirma turiu pasakyti, kad armijos vadas gali pamedžioti net ir karo ar kautynių metu, jei tik laikas leidžia."

Manau, kad karo, o ypač kautynių metu nei laikas, nei atsakomybės jausmas tikrai medžioti neleidžia.

Rokiškyje gen. Žukauskas ar medžiojo, kaip man pranešė kpt. Chodakauskas, ar tiesiog viešėjo, aš nežinau ir tas pagaliau nesvarbu, svarbu yra faktas jo tenai buvimo Želigovskio puolimo metu.

Savo kritikos 9-me punkte gerb. plk. K. Ališauskas išsitarė taip:

"....Apie gen. Žukauską plk. K. Žukas savo knygoje atsiliepia blogai."

Nežinau, iš kokios būtent mano knygos vietos jis taip sprendžia. Čia aš turiu paryškinti, kad mūsų asmeniški santykiai su generolu visą laiką buvo kuogeriausi. Gerb. kritikas gal nepastebėjo, kad mano atsiminimų knyga prasideda nuo lyriškai—sentimentalaus aprašymo jaunojo karininko Žukausko, jo pasiuntinio ir net jo šuns. Tokie sentimentai gen. Žukauskui pasiliko manyje iki jo mirtise. Apie jo asmenį aš turiu tokią nuomonę: idealus karys, labai geras ir tikras vadas, turįs daug iš vado reikalaujamų privalumų, bet politikoje ir visuomeniniame gyvenime dažnai buvo naivus, kaip vaikas.

Dar dėl mano neva "blogų atsiliepimų" apie gen. Žukauską. Čia aš išdrįsiu pasiremti paties kritiko nurodytomis datomis, kurios daug ką pasakys. Cituoju iš "Kario" 243 psl:

"...Tapus kr. aps. ministeriu plk. K. Žukui, gen. S. Žukauskas jau nebuvo Vyr. Kar. vadu. Jis buvo nušalintas nuo šių pareigų 1920 m. birželio 14d."

Toliau 289 psl.

"...Apie spalių 5d. armijos vadu buvo pakviestas gen. S. Žukauskas..." (Tur būt jis buvo pakviestas pasiūlus tam pačiam kr. aps. ministeriui K. Žukui? K. Ž.). Ir dar toliau:

"...Visgi jis (gen. Žukauskas. K. Ž.) sutiko ir išbuvo iki 1921 m. geg. 29 d. Kadangi pavojus jau buvo praėjęs, tad jis ir vėl buvo pašalintas. Pašalinimas įvyko kai plk. K. Žukas jau nebebuvo kr. ap. ministeriu..."

Čia aš kreipiu skaitytojų dėmesį į "pašalinimo" ir "pakvietimo" datas. Du kartu kariuomenės vadas pašalinamas K. Žukui nebūnant ministeriu ir vieną kartą kviečiamas K. Žukui ministeriaujant. Išvada aiški.

Dviejos kritikos vietose gerb. plk. K. Ališauskas apie kariuomenės vadą pavartojo žodį "pašalintas". Žiauriai išsireikšta, bet, deja, teisingai. Gen. S. Žukauskas buvo ne "atleistas nuo pareigų", bet tiesiog pašalintas ir tam buvo pamato. Tie karininkai, kurie pirmą kartą reikalavo jo pašalinimo, turėjo rankose dokumentalių įrodymų. Man perėmus ministeriją pavyko tuos karininkus įtikinti, kad jų turimi dokumentai rodo tik gen. Žukausko didelį politinį nesiorientavimą. Antra kartą, jau man apleidus ministeriją, tie patys karininkai, visi labai rimti ir nusipelnę Lietuvai, padavė raportus prezidentui per kr. aps. ministerį prof. Šimkų. Jie be turimų dokumentų, išdėstė dar faktą apie gen. Žukausko viešėjimą pas gr. Pšezdzieckį Želigovskio puolimo metu. Reikalą ištirti prezidentas pavedė St. Seimo nariui A. Tumėnui. Karininkų apkaltinimai pasitvirtino ir gen. Žukauskas tuojau buvo pašalintas.

Gerbiamam plk. K. Ališauskui esu dėkingas už mano knygos "pakedenimą". Manau, kad mūsų geri asmeniški santykiai nei nuo jo kritikos, nei nuo šio "atsikirtimo" nepablogės.

Linkiu jam geros sveikatos tolimesniam veikimui lietuviškosios kultūros srityje. *K. Žukas*

LAKVĒRĒS MIŠKŲ VILKAS

Paruošė V. ŠVENTORAITIS

(Tąsa)

VII.

Atėjo ruduo. Miške lapai nusidažė raudonai. Saulei leidžiantis mes turėjome išvykti. Po lėktuvo nesėkmingo atsilankymo Havistui vis tik pavyko, kitu keliu, gauti iš užjūrio šaudmenų. Bet dabar jau reikėjo maisto ir pinigų pasirūpinti. Kiek jų turėjome išdalinome pasilikusioms bolševikų aukoms. Dabar trūkome jų patys, netekome ir maisto, nes dėl varymo į kolchozus, vis mažiau ir mažiau gaudavome iš ūkininkų, kurie anksčiau mus remdavo. Jie patys jau pradėjo badauti. Vienas valdžios tarnautojas, kontroliavęs apskrities krautuves, davė gerą mintį. Dėl to mes šį vakarą pasikrovę Moskovičių dūzgėme kelyje. Tikslas—artimiausias Porkumi miestelis, kurį tikėjomės pasiekti prieš 8 val. vakaro. Prie vairo sėdėjo Raudas, jo akys ramiai sekė priekį. Usvelis pasakojo istoriją apie seniūną ir jo pinigus. Nors ji jau buvo kelis kartus girdėta, tačiau klausėmės. Tada mat žiauriai prireikę pinigų, pasakojo Petras.

—Taip kaip ir dabar. Nežinojome kur jų sugriebti. Atėjo mintis įsijungti į telefono laidus tarp miestelių. Taip įsijungęs savo vokišką aparatą į laidus ir laukiu. Po kurio laiko išgirstu raudonųjų balsą, to tik ir laukiau. —Tavarišč, sakau aš, čia kalba leitenantas Mazuchin iš NKVD. Tegyvuoja draugas Stalinas! Tas tuoj pat atgarbina. Tada aš jau pradedu tarnybiškai jį čiupti. —Drauge, sakau, tau patikėti vis mokesčiai apylinkėje. Kada gi galvoji reikalus susitvarkyti? —Aš mat jau seniai žinojau, kad tas senis, kaip gaidys tupi ant pinigų maišo. —Drauge leitenante, —sako jis įžuliai, —aš pinigus gal jau prieš savaitę kaip išsiunčiau. —Tai dar blogiau,—sakau,—matyti pakelyje tie prakeikti partizanai pačiupo. O mes tave dėl liaudies turto lengvabūdiško švaistymo uždarysime į karcerį! Jo balsas tuoj pasidarė toks mažiukas. —Palauk, tavarišč leitenante, gal būt, kad dar aš nebūsiu pasiuntęs, esu senas žmogus ir mano atmintis jau gerai netarnauja. —Na, žiūrėk, sakau aš, tuojau viską išsiųsk, jei nenori paragauti celės, ten tau tuoj atmintis pagerėtų. Aš ir išsijungiau. Tą naktį ant vienintėlio kelio vedančio į apskritį, pasiėmęs tris vyrus aš patykojau. Gal už valandos atbildėjo vežimas, šalia vežiko sėdėjo pasiuntinys su kasa. Išokęs iš miško aš šūktelėjau: —Lipk žemyn, drauguži, gerai pataikei ir teisingu adresu!

Jis tuoj atidavė kasą. Kai suskaičiavome, pasirodė buvo siunčiama tik pusė pinigų, kuriuos jis turėjo pasiųsti. Toks mat šykštus tas senis buvo.

—Drauguži, tuoj šaukis savo viršininką,—įsakiau pasiuntiniui, kuriam ir taip kinkos drebėjo,—pasakyk tam nutukusiam siurbėlei, kad tu jau tupi vienutėje be oro, ir kad aš paimsiu ir jį tuoj pat, kad tau palaikytų draugiją. Įjungiau aparatą į laidus įrėmiau raštininkui naganą į nugarą ir liepiau kalbėti. Jis atpylė viską kaip lieptas ir praėjo vos 10 minučių kaip atidūmė raitas pasiuntinys su likusiais pinigais. Taip sudarėme keliolika tūkstančių rublių.

Mes visi nuoširdžiai kvatojome. Pralėkėme pro mažą miestelį ir kirtome per geležinkelį. Sunkvežimio užpakalyje, ant tuščių maišų pinigams, sėdėjęs Kasikas iškišo galvą ir šūktelėjo: —Raudai, per Paasverę kai važiuosi, lėk kiek tik gali, žinai dėl ko. Mes visi žinojome dėl ko. Priešais Paasvere sutikome rusų motorizuotą vorą. Usvelis patarė Raudui laukan iškišti kumštį, kad jie neabejotų, jog važiuoja vienminčiai. Pralėkėm pro juos—kokia 10 sunkvežimių vorą.

—Išnaudotojai, siurbėlės,—urzge Usvelis ir tuo pačiu atsidūsėjimu suriko:—tegyvuoja Maskva!

Pervažiavę Paasvere lėkėme toliau. Tarp plačių laukų Usvelis parodė ūkį, anksčiau buvusią jo gimtinę, dabar paverstu kolchozo žeme, žemės ūkio produktų fabriku. Buvo beveik nesuprantama iš kur rusai ėmė tiek daug įžulumo, kad plėštų žmonių turtą, sukurtą šimtmečiais žmonių darbu ir prakaitu ir dar juos pačius išsiųstų į vergiją... Tam brutaliam plėšimui pridengti jie net piktnaudojo tautos — liaudies vardą.

Pravažiavus jo ūkį, Usvelio veidas virto pilku akmeniu ir girdėjau jį šnabždant: —15 hektarų žemės, 1 hektaras sodo, 13 pievų... 4 arkliai, 12 karvių... viską išplėšė, viskas išnešta...

O jo jauna žmona turi glaustis pas svetimus, vargingoje bakūžėje; ją tardo, tampo, ar

ji tikrai nežinanti kur yra jos vyras? Jei tik jie pajustų, kad jis yra miške ir priklauso Havisto vyrams, jos vargingam gyvenimui būtų galas.

Vaike-Maarja vietovė! Ties ta vieta jaučiausi kaip nusikaltėlis. Ant pastoriaus namų dar vis plėvesavo raudonas skuduras. Jei nebūčiau sutikęs auksaplaukę Leidą, kurią mintyse dar aiškiai mylėjau, galėčiau planuoti apie grįžimą į tėvynę. Buvimas partizanuose man įkvėpdavo daug gražių minčių. Kodėl mums su grupe nepamėginti užklupti stovyklas, kuriose įtartume Leidą su tėvais esant uždarytą? Jei tik Leidą išvaduočiau, niekas manęs daugiau čia nelaikytų.

VIII

Pasidarė tamsu. Kairėje protarpiais blykčiojo Porkuni ežeras. Gatve žygiavo būrelis raudonųjų pionierių. Jie ėjo paskui raudoną vėliavėlę — fetišą, duotą vaikams, kad jam melstūsi. Jų dainavimas buvo monotoniškas pypčiojimas. Žygiavo jie galvas nuleidę, akis žemėn įbedę, nors jiems ir buvo kalama, kad jie — revoliucinis jaunimas, turi pakelti galvas.

Įvažiavę į Porkuni įsižiūrėjom kur randasi Konsumo krautuvė. Gerai apsidairęs ir įsižiūrėjęs šoferis vėl davė gazo. Pralėkę kaimą įsukom į mišką ir užgęsinę šviesas sustojom. Kai susitvarkysime su krautuve jis turėjo atlėkti prie jos ir nedelsiant viską pakrauti.

—Pirmyn—šūktelėjo Usvelis. Susikišę rankas kišenėsna, kuriose gulėjo naganai, įėjome į kaimą. Aš su Usveliu ėjome patvoriais dešine puse, o Kasikas slinko atsilikęs kaire puse, kad niekas neįtartų, jog esame draugai. Prieš Konsumo sandėlį, kaimo viduryje, visi suėjom krūvon. Petras patvarkė:—aš su Francu eisime vidun, o tu pasilik lauke saugoti ir pranešk kai sunkvežimis atvažiuos.

Priekinės durys buvo užsklęstos geležiniais virbais, dešinėj mediniai vartai vedė į kiemą. Tyliai atidarę vartus įsmukome kieman.

—Na dabar tavo eilė, Francai, noriu pamatyti kaip tu jiems prisistatysi.

Aš pravėriau duris į namą ir abu užlipome laiptais augštyn. Dešinėje buvo durys į krautuvę, kairėje į vedėjo butą.

—Gal pirma pasibelsime į duris? —juokėsi Usvelis. — Mandagumas nieko nekainuoja.

Pabeldžiau į duris ir nieko nesulaukę įžengėme į vidų.

—Tere — Sveiki,— pasakiau, bet niekas neatsakė. Trys žmonės viduje stebėjo mus, mūsų nepažįstamus veidus, matomai reiškė mums nepasitikėjimą. Ten buvo senyva moteris, prie jos 12 metų vaikas, blizginęs batus, o už stalo sėdėjo senyvas vyras ir peiliu trupino machorką.

—Mes iš darbo voros, dirbame ant plento. Ar negautume ką nusipirkti valgyti?

Moteris nuleido rankas, jos liesame veide pasirodė baimė. Ji greitai nukabino raktų ryšulį nuo sienos ir įsikišusi prijuostėn atšovė: —Gaila, bet mano vyro nėra namuose.

—Kur tavo vyras?

—Jis išėjo į pirtį, pone. —Ji pasakė pone, lyg supratusi kas mes esame.

—Nėra jokio reikalo išsisukinėti, moteriške, —pasakiau aš ištraukęs naganą,—duok raktus.

Moteris suriko, vaikas nėrė pro duris, tačiau Usvelis nučiupo jį už kalnieriaus ir šūktelėjo: —Kur tu vaikėze, tupėk čia! —Iš užustalio atsistojo senis, norėdamas sprukti.

—Raktus, moteriške, būkite protingi, mes neturime laiko! —Usvelis užtrenkė duris ir užrakino. Priėjęs prie stalo jis peržiūrėjo stalčius. Radęs keliolika rublių paklausė: —Ar čia tavo?

Moteriškė patvirtino.

—Iš tavęs mes nieko neatimsime, nes žinome, kad ir jūs nieko neturite, bet — jis pagrasino, —pinigai, kurie eina apskrities kason, priklauso mums. Nei vienos kapeikos nepaliksime tiems lupikams.

Aš tuo metu kračiau spintą, kurios du stalčiai buvo užrakinti.

—Kirvį duok, jei nenori duoti raktų, — pasakiau senei.

Pamačiusi, kad mes pasiruošę išlaužti abu stalčius, ji ištraukė iš po sijono raktų ryšulį. Jos rankos virpėjo kaip drugio krečiamos. Kada nors ji gyvenusi geriau, dabar lupikams tarnaudama ji visai sudžiūvo.

Viršutiniame stalčiuje radau didelę dėžę pilną prigrūstą rublių. Usvelis švilptelėjo pro dantis: —Daugiau sučiupom kaip tikėjomės—Stalčiuje galėjo būti pora dešimčių tūkstančių, viso mėnesio įplaukos, kurias turėjo išvežti rytoj apskritin.

Pasikišau dėžutę po pažastim: —Na, motin, paimk lempą, eisim pasižiūrėti į krautuvę.

Ji tylėdama paėmė lempą ir nuvedė mus žemyn į krautuvę. Įėjome į sandėlį, kur stovėjo sukrauti maišai ir dėžės. Visur kvepėjo silkėmis. Krautuvės lentynos buvo apytuštės. Moteris pasidarė viskam abejinga. Jai čia niekas nepriklausė — imkite ką norite, galvojo. Seną beginklę moterį niekas ir nekaltins, kad nepasipriešino dviem ginkluotiems vyrams. Jei taip būtų seniau, ji gintų savo nuosavą turtą bent ašaromis ir riksmu. Aš įėjęs į raštinę, žirklėmis nukirpau telefono laidus. Suvaręs juos visus vidun užtrenkiau duris ir užrakinau. Usvelis, tuo tarpu, jau viską tikrino ir krovė į maišus.

(Bus daugiau)

Redaguoja
V. A. Mantautas,
38 Sawtell Ave.,
Brockton 39,
Mass.

TREMTIES TRIMITAS

ŠAULIŠKOJE ŠEIMOJE

Pereitais metais gavusi Quebecko Provincijos čarterį, **LŠST Montrealio Karaliaus Mindaugo Kuopa** išvystė labai gyvą veiklą. 1959 m. gruodžio 6 d. kuopa dalyvavo Liet. Kariuomenės minėjime, kurį Montrealyje jau trys metai iš eilės bendrai rengia savanoriai — kurėjai, ramovėnai ir šauliai.

1960.I.17 įvyko metinis visuotinis kuopos susirinkimas, kurio išrinktoji nauja kuopos valdyba pasiskirstė pareigomis sekančiai: pirm. — š. St. Barauskas; I vice-pirm. — š. A. Matulis; II vice pirm. — š. B. Bagdžiūnas; I sekr. — š. J. Šiaučiulis; II sekr. — š. J. Mileris; ižd. — š. P. Kličius; vald. narys — š. B. Bajūnas. Į revizijos komisiją išrinkti šauliai A. Vazalinskas, J. Jurgutis ir K. Ratavičius; į garbės teismą — šauliai T. J. Borevičius, S. J., L. Balzaras ir J. Patrauskas. 1960. I.30 kuopa surengė kaukių balių, kuris praėjo gana sėkmingai ir jaukiai. Baliaus metu veikė bufetas ir loterija, ir buvo nemažai publikos, tačiau neturėta pasisekimo su pačiomis kaukėmis, kurių vos pora tebuvo. 1960II.14 L. Bendruomenės rengtame Lietuvos Nepriklausomybės minėjime šauliai bažnyčioje dalyvavo su vėliava, ir vėliau salėje su uniformomis ėjo tvarkdarių pareigas. 1960. III.6 kuopa suruošė a. a. Vlado Putvio mirties sukaktuvių minėjimą Buvo užprašytos Šv. Mišios už a. a. Vl. Putvio vėlę Aušros Vartų parapijos bažnyčioje, kurių metu uniformuoti šauliai dalyvavo su vėliava; pamokslą sakė parapijos klebonas **šaulys T. J. Borevičius, S. J.**, prašydamas visus dalyvavusius dvasioje įsijungti į tas pamaldas. Po pamaldų salėje įvyko kuopos valdybos ir aktyvesniųjų šaulių posėdis, kurio metu buvo pagerbtas a. a. Vl. Putvio atminimas.

Keli šauliai jau turi nuosavas uniformas; iš viso uniformas įsigyti pa sižadėjo apie 20 šaulių. Yra sutarta su viena dirbtuve dėl šauliškų insignijų išsiuvinėjimo prie uniformų.

LŠST Čikagos DLK Vytauto Didžiojo kuopa šiems metams išrinko naują valdybą, kuri pasiskirstė pareigomis: š. kun. Antanas Šeštokas — pirm.; š. Vladas Išganaitis — vice pirm.; š. kpt. Vincas Abramikas — ižd.; š. Stasys Bagdonas — vėliavų tarnybos vad.; š. Pranas Tomkevičius — ūkio reik.; š. Alfas Valatkaitis — spaudos ir informacijos r.; š. Zenonas Urbonas — sporto reik.; š. Sergijus Radzvickas — tvarkos tarn.; š. Petras Padvaiskas — laikin. sekr. Kuopos valdyba savo pirmame posėdyje nutarė paskirti piniginę auką Altui; be to, 55.00 paskyrė TREMTIES TRIMITUI paremti. Sezonui užbaigti nutarta suruošti parengimą, kurio pelną skirti TREMTIES TRIMITUI. Taip pat buvo nutarta suruošti a. a. Vlado Putvio minėjimą. Buv. 16-jo Ariogalos Būrio šaulė Salomėja Petrauskienė priimta į kuopą ir kooptuota valdybon kaip šaulių moterų vadovė.

A.A. šaulys Jonas VIRBALAS (1904. VIII. 26 - 1956. VIII. 20), buv. ūkininkas, žeimelio (šaulių rinkt.) šaulių būrio vadas, tremtyje D.L.K. Kęstučio šaulių kuopos Wisconsine narys.

LŠST. Wisconsin DLK Kęstučio kuopa 1959.XI.28 Racine, Wisc., paminėjo Lietuvos kariuomenės šventę. Kalbėjo savanoris - kūrėjas mjr. Ig. Grigaliūnas. Iš Čikagos atvykę DLK Vytauto Didžiojo šaulių K. meno kuopelės nariai suvaidino komediją "Jaunystės eleksyras", kurią režisavo akt. Alf. Brinka. Minėjimas praėjo sklandžiai ir laikomas pavykusiu. DLK Kęstučio kuopos naujai išrinkta valdyba pasiskirstė pareigomis sekančiai: š. J. Giedrikas — pirm.; š. Br. Keturakis — vice pirm.; š. M. Tamulėnas — sekr.; š. Vl. Vilčinas — ižd.; š. stud. Vyt. Janušonis — jaunimo vad.; š. P. Petrušaitis — kultūros vad. Nutarta švęsti tradicinę šaulių šventę — Jonines — birželio mėn. 25 d. Taip pat aptarta kaip paminėti šiais metais sueinantį kuopos veikimo penkmetį.

Šiam str. žinias atsiuntė: š. St. Barauskas iš Montrealio, š. A. V. iš Čikagos ir š. P. Petrušaitis iš Racine, Wisc.

Detroito šaulių Kuopa kovo 13 d. turėjo savo kuopos susirinkimą, kuriame nutarė sekančius darbus gamtoje: gegužės 29 d. suruošti pavasarinį išvažiavimą Nidos vasarvietėje ir birželio 25 d. Jonines Beechnut Grove darže.

Šauliai nesnaudė ir žiemą išsiremontavo ir išsidažė šaulio J. Petrulionio duotą patalpa ir įsiruošė sau šauliišką būklą. Šaulė M. Zubrickienė jį papuošė savo rankų darbeliais.

* * *

Tu turi taip dirbti, kaip kad tau būtų skirta gyventi tūkstančius metų, bet kiekvienu momentu turi būti pasiruošęs mirti.

Vl. Putvys

Redaguoja K. Kodatienė, 16228 Haviland Beach Linden, Mich.

VELYKŲ RYTĄ

Niekad negali būti mūsų mintys skaidresnės, kaip šį šventą rytą, kai pro tamsą atsikėlę skubame bažnyčion, nepavėluoti ir kartu su visais dalyvauti didžiojoje Prisikėlimo šventėje.

Tūkstančiai susirenka džiaugsmingai pagarbinti Kristų ir patys dvasioje atgimti. Galingas Aleliuja veršis iš mūsų krūtinių, jo aidas laukais nuskambės susiliedamas su rytmečio paukščių gaida.

Kristaus prisikėlimo šventė tesustiprina mūsų religinius ir tautinius jausmus; malonės, gėrio ir grožio prisipildę širdys teneišsenka per visus metus!

ŠAULIAI GAMTOJE

Šaulių organizacija gimusi laisvės kovų laikotarpyje ir kaipo tokia, jau anais kūrimosi laikais dieną ir naktį praleidusi gamtoje.

Kovų ir gamtos užgrūdinti pirmieji šauliai ir toliau šią organizaciją stengėsi prilaikyti kuo arčiau gamtos. Tas šauliams ypatingai vyko, nes dauguma organizacijos narių buvo patys kilę iš kaimo, tikrieji gamtos vaikai. Ir taip bematant šauliškas jaunimas plačiai pasklido po visą gražųjį mūsų kraštą kur jie: stovyklaudavo, šaudydavo, ruošdavo įvairias išvykas, ekskursijas, gegužynes, sporto, dainų šventes ir didelę savo veiklos dalį atlikdavo gamtoje.

Esu tikra, kad ir dabar buvusios Lietuvos šaulės negali pamiršti tų vasarų, kai iš viso krašto masiniai suplaukdavom Palangon į savo šauliškas stovyklas. Kaip puikiai skambėdavo mūsų dainos ir kokius masinius laužus vakarais suruošdavome visiems Palangos vasarotojams. Kaip sutartinai žygiuodavo sesės jūros pakraštyje? Koks entuziazmas darbe ir kiek daug patyrimo gauta tose moterų šaulių stovyklose!

Daugelis šauliškų vienetų buvo įsiruošę ir savo šaudyklas, kur atlikdavo pratimus, mokėsi šaudymo, karinio parengimo, turėjo savo sporto aikštes. Ruošiamos šauliškos gegužynės, o ypatingai Joninės buvo populiarios visame krašte.

O, kaip dabar su mūsų veikla? Ar kai kurie vienetai didžiausia savo veiklos dalį nepraleidžia salėse ir sklepuose?

Pavasaris jau čia pat. Tuoj krausis pumpurai medžių šakose ir pirmieji daigeliai iškiš galvutes iš žemės. Ar ir mes nenorėtume išlysti ir salių ir sklepų?

Nors mūsų sąlygos čia ir kitoniškos. Gyvendami daugiau didmiesčiuose ir patys sumiesčionėjome. Bet tuo labiau turime stengtis bent atšilus kuo daugiau laiko praleisti gamtoje. Žmogus gamtoje grūdinasi: per sportą ir darbą stiprėja jo kūnas, švelnėja siela gamtos grožio apsupta.

Tik pabandykime kuo daugiau išeiti į gamtą. Kur didesni vienetai daugiau jaunimo, gal pajėgtume ir savo šauliškas stovyklas suruošti arba savaitgalių 2-jų, 3-jų dienų iškilas su ideologiniais pašnekesiais, sportu, šaudymu. žaidimais ir t.t. Bendri išgyvenimai, bendras darbas ir daina mus daug stipriau vienon šeimon surištų ir visa veikla žymiai pagyvėtų. Neįstengiant to padaryti, ruoškime kuo daugiau įvairių išvažiavimu bent 1-os dienos, kur ir šaudymą ir sportą, ir žaidimus galime pravesti. Išvažiavimai galėtų būti šeimyniniai su šeimomis ir svečiais. Pravartu suruošti ir vieną kitą gegužynę pelno tikslais, o ypač neužmirškime ir nepraleiskime savo tradicinės šventės Joninių. Išnaudokime šią progą, tai gražiausia pramoga kokią mes jaunimui ir visai visuomenei galime duoti. Bet ir čia žiūrėkime, kad mūsų Joninių programa būtų įvairi ir įdomi, kad kuo daugiau gražių jaunatviškų lietuviškų papročių parodytume. Jau dabar laikas pradėti ruoštis!

Sesės šaulės, kurios viskam jautresnės esate, kurios gal būt labiau ir gamtą mylite bei jos grožį stipriau jaučiate išjudinkite ir brolius šaulius, kad nuo pavasario iki rudens visą savo šauliškę veiklą gamton perkeltų.

K.

LIETUVIAI KARIAI laisvajame pasaulyje

—**Vytautas A. Braziulis,** Lietuvos kariuomenės kūrėjas — savanoris ir Klaipėdos vadavomo žygio dalyvis, spaudos darbininkas bei visuomenininkas, gyv. 7115 Duluth Ave., Cleveland 3, Ohio, tel. HE 2-2129, vasario 25 d. sulaukė savo amžiaus 60-to gimtadienio.

—**Clevelande Savanorio-kūrėjo majoro Stasio Asevičiaus 65 metų sukakties minėjimą-pagerbimą** bei išlydėjimą, sukaktuvininkui persikeliant gyventi į Kanadą, rengia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis kartu su karių Ramove ir SLA.

— **JAV admirolo laipsnių** yra pasiekę du Man-Lin, Pa., lietuviai. Vienas iš jų yra kasyklose žuvusio angliakasio sūnus **Algirdas Aleksa.** Jaunystėje jis dirbo kaip matininkas Indijoje, vėliau stojo į laivyną, kur karo metu pasiekė admirolo laipsnį.

Antrasis yra **Jocob Martinas,** gimęs Minersville apylinkėj, vaikystėje išnešiodavo lietuviškų parengimų plakatus, o karo metu pasiekė rear admirolo laipsnio.

—**Juozas Sabaliauskas,** kūrėjas savanoris, buvęs I p.p. viršila, o paskiau policijos ir geležinkelių tarnautojas, didelis sporto mėgėjas, mirė sausio vidury, Linden, N.J. sulauks 62 metų. tremtyje vokietijoje gyveno Wiesbadeno, Kasselio ir Schwaebisch Gmuendo stovyklose.

—**Patekę į Sovietų kariuomenę jauni lietuviai** ne visi gali grįžti į savo tėviškę užsibaigus tarnybos laikui. Mažiausia trečdalis jų išsiunčiamas į Sibiro plotus dirbti kasyklose, fabrikuose arba valdžios dvaruose.

Ir baigusieji Lietuvoje universitetą, technikos ar amatų mokyklas yra verčiami išvykti į Kazakstaną arba centralinį Sibirą "įgyti" praktikos ir atsimokėti už suteiktą jiems "veltui" mokslą. Pirmoje eilėje išsiunčiami tie, kurie atrodo neištikimi sovietiškam režimui.

Toks jaunimo ištrėmimas iš Lietuvos vykinamas pagal Maskvos nustatytą planą.

—**Plk. Ignas Musteikis** po ilgesnės ligos mirė sulaukęs 69 metų. Yra buvęs vienas iš narsiųjų Lietuvos Nepriklausomybės karių, buvęs Lietuvos Vidaus reikalų ministeris, vėliau vienas iš Lietuvos Banko direktorių. Clevelande sunkiai vertėsi ir laidotuvėmis turėjo pasirūpinti kariai ir kiti asmenys.

—**Romualdas Leimonas,** dr. Juozo Leimono sūnus, magistro laipsniu baigęs socialinius mokslus, yra pašauktas dvejiems metams atlikti karinę prievolę. Vasario 19d. baigė karininkų specialią mokyklą ir yra karininkas.

—**Sigitas Leimonas,** antrasis dr.J. Leimono sūnus, šį pavasarį baigs fizikos studijas kolegijoje. Gauna karininko laipsnį ir išvyks trejiems metams atlikti karinę prievolę.

—**Iš Lietuvos** pranešama, kad Varšuvoje, prieš praeitas Kalėdų šventęs mirė buvęs Lietuvos kariuomenės atsargos majoras — veterinarijos gydytojas **Alfonsas Skačkauskas,** turėjęs Naujokuose prie Šėtos ūkį ir vyno dirbtuvę. Per pirmąjį bolševikmetį išsislapstęs nuo išvežimo, o antru kart bolševikams užeinant 1944 spėjęs pasitraukti į Lenkiją.

—**Pačiame jaunystės žydėjime, vos** 24 metų sulaukęs, neseniai mirė vienintėlis sūnus Litvinų šeimoje **Leonas P. Litvinas.** Plungėje gimęs jau-

Trys Omahos lietuviai Dėdės Samo kariuomenės parašiutininkai: iš k.: Rimantas Guzulaitis, Aloyzas Lizdas ir Jonas Sabaliauskas

ŽIEMOS SPORTO OLIMPINIAI ŽAIDIMAI

Edvardas Šulaitis

Vasario mėn. 18-28 d.d. laikotarpyje Squaw Valley vietovėje Kalifornijoje vyko VIII olimpiniai žiemos žaidimai, kai kurių vadinami "baltąja olimpiada". Į tą vietovę krypo viso pasaulio sporto mėgėjų akys ir ausys, sekusios įvairių kraštų sportininkų pasirodymus. Squaw Valley, lietuviškai išvertus — "indėnių slėnis" Sieros Nevados kalnuose, prieš 4 metus buvusi mažai žinoma vieta, įdėjus apie 20 milionų dolerių, tapo viena iš geriausiųjų pasaulio žiemos sporto vietovių. Čia išdygusioje puikioje ledo arenoje, 400 metrų ilgumo greitojo čiuožimo stadijone ir kituose specialiai padarytuose įrengimuose gerieji įvairių tautų sportininkai galėjo puikiai parodyti savo sugebėjimus.

Į šiuos žaidimus atvyko 740 sportininkų, iš 30 tautų, kuriuos atidarymo dieną pagerbė JAV vicepr. Nixonas, oficialiai atidaręs varžybas. Olimpinį žibintą, kuris degė visą žaidimų laikotarpį, įžiebė JAV čiuožikas Ken Henry. Šis žibintas buvo lėktuvu atvežtas iš vieno kaimelio, Norvegijoje, kur prieš daugelį metų gyveno Sondre Norheim, laikomas moderniojo slidinėjimo tėvu. Olimpinę priesaiką perskaitė amerikietė dailiojo čiuožimo atstovė Carol Heiss, o žaidimų dalyviai tada pražygiavo pro tribūną. Pradžioje buvo nešama Graikijos vėliava (nors Graikija šiuose žaidimuose nedalyvavo), o paskutiniais ėjo šeimininkai Amerikos sportininkai.

Nors žaidimuose oficialiai komandiniai taškai nebuvo skaičiuojami, tačiau be to nebuvo apsieita ir, pagal išdirbtą lentelę (10 taškų už I vietą, 5 už II, 4 už III ir t.t.), laimėtoju išėjo Sov. Sąjunga. Amerikiečiai taškais liko III vietoje. Taip pat ir laimėtais medaliais pirmavo sovietai, sugriebę 21 atžymėjimo ženklą — 7 aukso, 5 sidabro, 9 bronzos. Iš laimėtų 7 aukso medalių, sovietai 6 pasiekė greitąjame čiuožime, jų stipriausioje pozicijoje. Amerika laimėjo 3 aukso medalius iš kurių vienas atiteko gana netikėtai. Toks netikėtas medalis buvo iškovotas ledo ritulyje, kur amerikiečiai įveikė visus varžovus, jų tarpe ir favoritus — Kanadą bei Sov. Sąjungą. JAV iš 5 rungtynių baigminiame rate pelnė 10 taškų, tuo tarpu kai antroje vietoje likusi Kanada turėjo 8 taškus. Sovietų Sąjungą atsistojo trečioje vietoje, Čekoslovakija — IV-je, Švedija — V-je, Vokietija — VI-je.

Pelnytais medaliais JAV liko antroje vietoje, surinkusi 10 (3 aukso, 4 sidabro, 3 bronzo). Vokietija ir Suomija nugriebė po 8, Švedija 7, Norvegija ir Austrija po 6 ir t.t.

Be aukso medalio už ledo ritulį, amerikiečiai kitus 2 pelnė dailiąjame čiuožime — moterų ir vyrų grupėse. Pas moteris pirmąja buvo Carol Heiss, kuri jau 4 kartus buvo laimėjusi pasaulio pirmenybių nugalėtojos vardą. Ji po žiemos žaidimų, įvykusiose 1960 m. pasaulio pirmenybėse Vancouveryje, šį titulą laimėjo penktu kart. Pas vyrus I vietą iškovojo David Jenkins, kurio brolis Hayes buvo 1956 m. olimpinių žaidimų nugalėtoju.

Tik viena sportininkė šiuose žaidimuose pelnė 2 aukso medalius. Ši reta garbė atiteko rusei Lidijai Skoblikovai, laimėjusiai pirmąsiais vietas 1,500 m. ir 3,000 m. greitąjame čiuožime. Amerikietė Penny Pitou iškovojo 2 sidabro medalius. Pažymėtina, jog ne tik daug sportininkų, bet ir nemaža valstybių liko be jokio medalio. Tokių nelaimingų kraštu buvo net 16.

Tačiau tiek laimėję medalius, tiek jų šį kartą nepelnę, su viltimis žiūri į sekančius olimpinius žiemos žaidimus, kurie įvyks 1964 m. Innsbruke, Austrijoje. Toms varžyboms daugelis sportininkų jau nuo šių metų pradės ruoštis, norėdami ten būti pirmųjų tarpe.

Besirengiant rusams apleisti Squaw Valey, jų komandos vadovai pastebėjo, kad trūksta vieno sportininko. Tada kilo sumišimas ir sovietinės olimpinės rinktinės galva nejuokais susirūpino. Buvo pradėtas jieškojimas, bet jis ilgai nesitęsė, kadangi trūkstamasis asmuo buvo tuojau rastas jo paties kambaryje... skaniai bemiegantis. Tuomet rusų delegacija, susidedanti iš 57 vyrų ir 15 moterų ramiai pajudėjo New Yorko linkui. Tačiau spauda spėjo iškelti šį faktą, o švedų dienraštis net pažymėjo, kad vienas rusas pasislėpė nuo grįžimo į namus.

Žiemos olimpinių žaidimų organizacinio komiteto pirmininkui Prentis Hale (iš San Francisco) taip atsibodo Squaw Valley vietovė, jos jis tuoj pat po varžybų kartu su žmona ir keturiais vaikais išvyko į Šveicarijos kalnus.... paslidinėti.

Ar rusų bei kitų satelitinių kraštų sportininkai žaidimų metu kalbėjo apie komunizmą? Pasirodo, jog ne. Jų temos nebuvo tokios rimtos. Amerikiečių ledo ritulio komandos žaidėjas Bob Clearly pareiškė: "Jie nediskutavo apie komunizmą. Kaip ir mes, jie kalbėjo apie ledo ritulį ir .... merginas."

Kas gi iš tikrųjų laimėjo šiuos žiemos žaidimus? Kaip žinome, oficialiai komandiniai taškai nebuvo skaičiuojami, bet tik spauda išvedė laimėtojus, pagal provizorinę taškų lentelę. Tačiau daugumas nesutiko su tokiu taškų skaičiavimo metodu ir sako, kad, jeigu jau skiriami taškai, tai reikėtų atkreipti dėmesį į valstybių didumą ir jos dalyvių skaičių. Todėl kiti šiuose žaidimuose laimėtoju nori laikyti mažąjį Lichtenšteiną, kuris buvo atstovaujamas trijų slidininkų. Šie sportininkai užėmė 39, 40 ir 43 vietą (iš 65) vienoje rungtyje ir 41, 49 ir 50 vietą (iš 63) kitoje.

Ledo ritulio susitikime tarp Čekoslovakijos ir Australijos, kurį laimėjo pirmoji (18;1), pasirodė du broliai Tikal. Tačiau, įdomiausia, jog jie žaidė skirtingose komandose; vienas gynė savo gimtinės Čekoslovakijos garbę, o kitas-naujosios tėvynės — Australijos spalvas.

"Mes, J.A.V. komunistų partija, ypatingai turime reikalauti kad sudarytų daugiau progų žydams pabėgėliams atvykti ir įsikurti Jungtinėse Valstybėse." (Communist Party, U.S.A. 173.54). Tuo tarpu vadovaujančios zionistų organizacijos išdidžiai skelbia, jog du trečdaliai pasaulio žydų (t.y. daugiau kaip 12 milionų) jau gyvena J.A.Valstybėse.

---

nuolis nuėjo trumpą, bet įvairų gyvenimo kelią. Tremtyje, Kemptene (Vokietijoje) baigė lietuvių Maironio vardo gimnazijos 4 klases, aktyviai reiškėsi moksleivių organizacijose.

Su tėvais atvykus Amerikon Chicagoje įstojo į St. Ignation augštesnę mokyklą, o vėliau į De La Salle Institutą. 1954 m. persikėlė į Los Angeles ir ruošėsi toliau tęsti augštąjį mokslą ir prieš tai įstojo Amerikos kariuomenėn. Karinį apmokymą atliko pėstininkų pulke Fort Lewis, Washington. Vėliau buvo iškomandiruotas į Fort Lee, Virginia, kur baigė quartermaster School specialų kursą. Iš kariuomenės buvo paleistas su Honorable Discharge pažymėjimu.

RAMOVĖNO — VISUOMENININKO PAGERBIMAS

Š. m. kovo mėn. 6 d. kai kurios Chicagos organizacijos suruošė L.K. V.S. RAMOVĖ Chicagos skyrius pirmininkui ir kitų organizacijų nariui, p. Povilui Dirkiui, jo 70 metų amžiaus ir 50 metų visuomeninės veiklos sukakties paminėjimą, kukliu bet turiningu subuvimu.

Susirinko virš šimto įvairių organizacijų narių: ramovėnų, krivulėnų, vilniečių, žurnalistų, jo kolegų, pažįstamų ir giminių.

Minėjimą organizavo iš organizacijų atstovų sudarytas komitetas. Jį pravedė energingasis vilnietis V. Šimkus jaukiai ir maloniai nuteikdamas susirinkusius.

Povilo Dirkio gyvenimo nueitąjį kelią apibūdino ramovėnas ltn. J. Gaižutis, iškeldamas jo visuomeninę veiklą nuo pat gimnazijos suolo iki šių dienų.

Žodžiu sveikino: L.K.V.S. RAMOVĖ Chicagos skyriaus valdybos vicepirmininkas, Krivulės žurnalistų, Vilniaus Sąjungos atstovai ir kiti. Daugelis sveikinimų buvo atsiųsta raštu ar telegrama. Ramovėnų centro valdyba irgi sveikinimą atsiuntė raštu. Visi pabrėžė, kad P. Dirkis dirbo ir dirba tuos darbus, už kuriuos niekas tūkstantinių algų nemokėjo, dvarų centrų nedalino, minkštų kėdžių nesiūlė. Bet jei tos srities darbininkų nebūtų buvę ir Lietuva nebūtų atbudusi.

Buvo įteiktas P. Dirkiui gražus meniškai padarytas adresas.

Jaunosios atžalėlės sudarė meninę dalį: padeklamavo, kanklėmis paskambino, akordeonais pagrojo ir tautinių šokių pašoko. Šv. Jurgio parapijos vargonininkas pianinu paskambino ir smuikas solo pagriežė.

Subuvimas užsitęsė nuo 3 val. p.p. iki 11 val. vakaro. Visi draugiškai šnekučiavosi, juokavo, vaišinosi. Tai buvo lyg viena šeima, nežiūrint, kad dalyviai kilę iš įvairių Lietuvos vietų, įvairaus išsilavinimo, nevienodas pareigas ėję.

J. B. Vozgėlietis.

VETERANŲ VEIKLA

IŠ CLEVELANDO RAMOVĖNŲ METINĖS VEIKLOS.

Vasario 28d. Lietuvių svetainės salėje, įvyko L.V.S. "Ramovės" Clevelando skyriaus narių susirinkimas, kurį atidarė vald. pirm. F. Eidimtas, kviesdamas visus atsistojimu pagerbti įnešamą vėliavą. Į susirinkimo prezidiumą pasiūlė pirmininku Vladą Braziulį ir sekretorių J. Citulį. Susirinkimas vienbalsiai pritarė.

Susirinkimo metu pirm. F. Eidimantas pasveikino ramovėnus jubiliatus: buvusį Krašto apsaugos ministerį plk. Kostą Žuką sulaukus 75 metų amžiaus, plk. Vladą Braziulį ir majorą Stasį Asevičių 65 m. ir Vytautą Braziulį—60 m.

Pirm. F. Eidimtas davė metinės skyriaus veiklos apyskaitą. Ižd. Ed. Karnėnas — kasos apyskaitą. Mikoliūnas — Vasario 16 gimnazijos rėmėjų būrelio apyskaitą. L. Leknickas — Kario prenumeratos platinimo.

Iš metinės apyskaitos paaiškėjo ramovėnų 1959 m. metinė veikla: buvo sukviesti 3 skyriaus narių susirinkimai, 14 sk. valdybos posėdžių ir 9 sk. valdybos pasitarimai. Ramovėnai dalyvavo suruoštuose iškilminguose minėjimuose: Vasario 16 d. šventės minėjime, ruoštame ALTO Clevelando sk.; rugsėjo 20 d. demonstracijoje prieš Chruščiovo lankymasi JAV, ir Tragingųjų Birželinių įvykį minėjime, kuriuose ramovėnai dalyvavo organizuotai ir su savo skyriaus vėliava, taip pat įvairiuose skautų minėjimuose.

Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 41 metų sukakties iškilmingą minėjimą Lietuvių svetainėje surengė lapkričio 21d. Pagrindinį žodį—paskaitą skaitė Amerikos LB Centro Valdybos pirm. St. Barzdukas, tema: Lietuvių Kariuomenė kultūriniuose baruose. Meninę dalį išpildė Čiurlionio Ansamblio moterų choras su kanklėmis, vadov. muz. Alf. Mikulskio.

Klaipėdos Krašto prijungimo prie savosios Tėvynės Lietuvos sukakties minėjimą surengė sausio 17 d. Lietuvių svetainėje. Paskaitą skaitė muz. Al. Mikulskis.

Ramovės valdybos pastangomis padaryta Paminklinė lenta žuvusiems dėl Lietuvos laisvės. Paminklinės lentos projektą padarė ir darbą įvykdė dail. Vytautas Raulinaitis. Ją pašventino kun. kleb. Bartis ir jam leidus Paminklinė lenta prikalta Šv. Jurgio bažnyčioje prie sienos.

Gegužės 9 d. Čiurlionio namuose buvo surengtas ramovėnų ir birutininkių kultūrinis pobūvis ir motinos dienos minėjimas.

Birželio 9 d. buvo surengta žurnalui "Karys" paremti gegužinė, kuri praėjo su didelių pasisekimu. Gautas pelnas $193.24 pasiųstas "Kariui".

Gegužės 30 d. (kapų lankymo dieną) Šv. Jurgio liet. parap. bažnyčioje buvo atlaikytos gedulingos pamaldos už mirusius ramovėnus, skyriaus narius. Po pamaldų ramovėnų valdy-

L. V. S. Ramovė Chicagos sk. p-kui Povilui Dirkiui, jo 70 metų sukakties proga, įteikiamas adresas. Iš kairės: žurnal. Gintneris, p. Kesylienė, Sukaktuvininkas ir kun. Sugintas

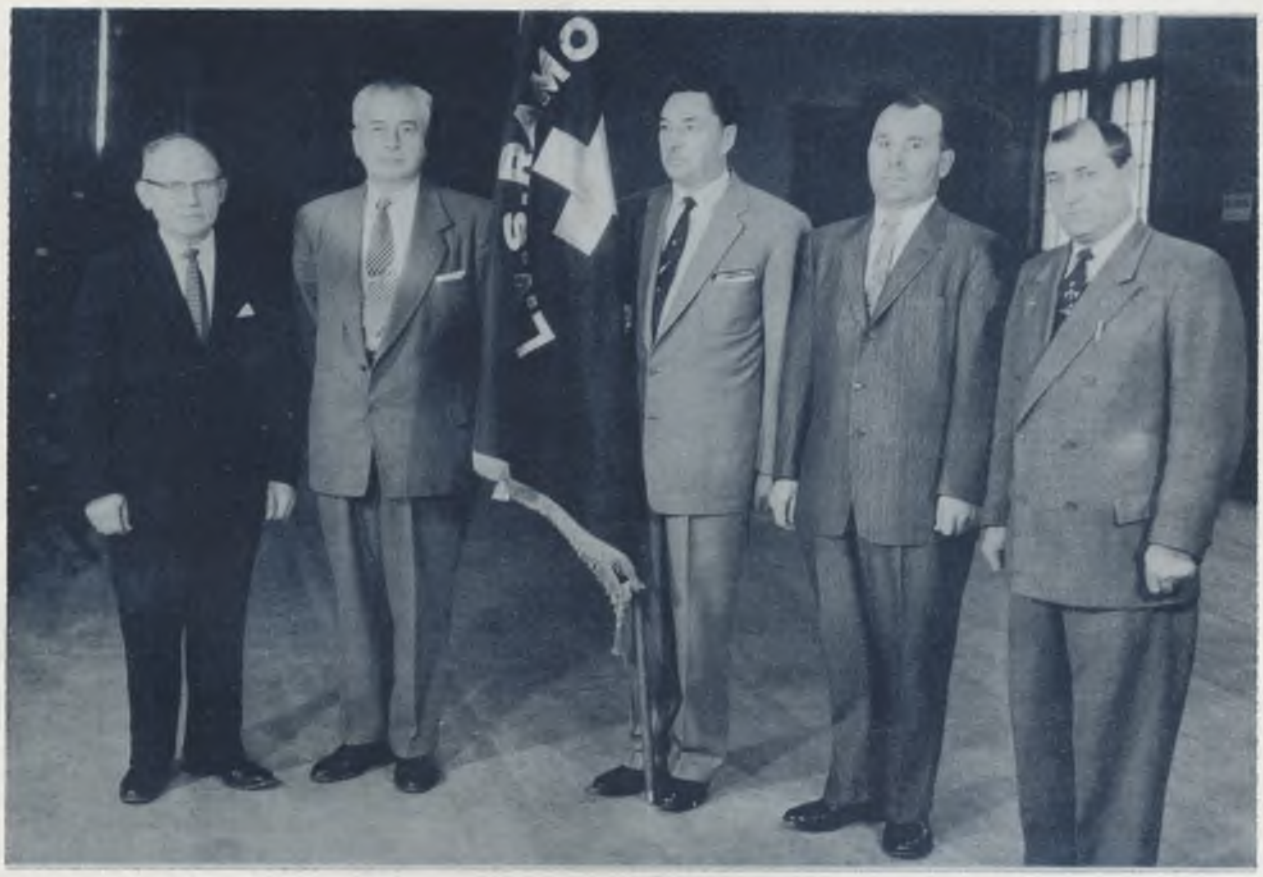

L.V.S. Ramovė Clevelando sk. 1959 m. veiklioji valdyba. Iš k.: Lionginas Leknickas—sekret., Edvardas Karnėnas —iždin., Karolis Morkūnas—kultūros reik. vad., Aleksas Spirikaitis—vicepirm. ir Feliksas Eidimtas—pirmininkas.
Foto — V. Pliodzinskas

ba ir dalis visuomenės nuvyko į kapines. Čia aplankytas kiekvieno skyriaus mirusio nario kapas, padėta gėlių pluokštė ir įsmeigta tautinė vėliavėlė. Aplankytas prezidento A. Smetonos mauzoleumas ir padėtas gyvų gėlių vainikas su kaspinais ir įrašais.

Iš valdybos duotos apyskaitos ir Revizijos Komisijos perskaityto akto paaiškėjo, kad metų bėgyje turėta pajamų $2929.16, išlaidų 2702.84 Kasoje liko $223.32. Lietuvių invalidams surinkta aukų $572.50. Vasario 16 gimnazijai $274.00

Susirinkimas rado, kad buvusioji valdyba iš pirm. Eidimto ir narių A. Spirikaičio, K. Morkūno, E. Karnėno ir L. Leknicko, metų bėgyje daug padarė, kad Ramovės Centro Valdybos pranešimu, Clevelando L. V. S. Ramovės skyrius kitų skyrių veikloje yra užėmęs pirmąją vietą. Valdybai išreikšta padėka.

Valdyba ir Revizijos komisija atsistatydino ir siūlė įšrinkti kitus asmenis į Valdybą ir Revizijos Komisiją, kad įneštų naujos veiklos. Slaptu balsavimu išrinkta nauja valdyba ir Revizijos kom. Naujoji valdyba pasiskirstė pareigomis; pirm. A. Jonaitis, Vicepirm. J. Smetona, sekretor. V. Apanius, iždin. A. Mikoliūnas ir kult. vad. Pr. Mainelis. Revizijos kom. K. Morkūnas, G. Gudėnas ir Palukaitis. Naujajai valdybai palinkėta sekmės.

Tenka pastebėti, kad daug ramovėnų dirba įvairiose kitose organizacijose ir valdybose atlieka įvairias pareigas. Beto ramovėnai bendradarbiauja su kitomis Clevelando liet. organizacijomis ir remia jas kaip darbais taip ir medžiaginiai.

Tenka apgailestauti dėl tų, kurie buvo kariais ir ėjo įvairias pareigas, bet dabar prie skyriaus veiklos neprisideda, neinstoja į skyrių, lieka užsidarę savo šeimose ir net lietuviška visuomenės veikla nesidomi.

Skyrius neteko plk. Petro Jurgaičio kuris mirė ir buvo palaidotas su priderama ramovėnų pagarba. Clevelandiečiai neteko dar: plk. A. Bironto ir plk. Musteikio, kuriuos pakirto mirtis ir kurie palaidoti Clevelando Kalvarijos kapinėse.

L. Žvirkalnis.

PAS ČIKAGOS DON VARNO POSTO VETERANUS

—**Kovo mėn. 1d.** Posto patalpose buvo surengtas Užgavėnių vakaras, kuriame dalyvavo nemaža posto narių bei svečių. Šios pramogos rengimo komitetą sudarė. B. Kvietkus, G. Gudas, Al Pačkauskas, T. Pargauskas, P. Butkus, E. Šulaitis, E. Aleksa, V. Bikulčius, F. Jurgaitis. Vakaras atnešė nemaža pelno.

—**Posto** vėliavnešiai dalyvavo Vasario 16-sios didžiąjame minėjime Marijos augšt. mokyklos salėje ir šv. Kazimiero minėjime, surengtame Vyčių organizacijos. Čia posto nariai gana gražiai pasirodė.

—**Norint** į mėnesinius posto narių susirinkimus pritraukti daugiau žmonių, kiekviename susirinkime yra skiriamos piniginės premijos. Premiją gali gauti tik tie nariai, kurie yra apmokėję mokesčius, asmeniškai dalyvauja susirinkime ir turi uniforminę kepurę. Premijos dydis 5 dol, bet ji yra traukiama visų narių, taigi, nesant susirinkime ištraukto asmens (arba jei jis nedėvi

kepure ar nėra sumokėjs mokesčio), sekantį mėnesį, ji 5 dol. yra padidinama. Tai geras pavyzdys ir kitoms mūsų organizacijoms, besiskundžiančioms, kad jų nariai nelanko susirinkimus.

—**Posto** salė, kuri yra 6816 So. Western Ave., yra nuomojama įvairiems nedidelio mąsto parengimams vestuvių, krikštynų, gimtadienių ir kitokiomis puotomis. Čia vietos nėra labai daug, bet užtai galima jausti nemaža privatumo, ko kitur sunku užtikti.

E.Š .

PHILADELPHIA, PA.

Š. m. vasario mėn. 27 d. Lietuvių Banke, įvyko L. V. S-gos "Ramovė" Philadelphijos skyriaus metinis susirinkimas. (Vasario 6d. šauktas metinis skyriaus susirinkimas neįvyko, ne teatvyko vos 6 nariai iš 40 skyriaus narių).

Susirinkimą atidarė skyriaus pirmininkas Antanas Impulevičius ir savo įžanginiame žodyje paprašė susirinkusiųjų atsistojimu ir tylos minute pagerbti mirusį skyriaus narį A. a. Adolfą Eigelį.

Susirinkimui pravesti skyriaus pirmininkas pakvietė seną mūsų kariuomenės veteraną p. Vincą Šaudzį, sekretoriauti p. Joną Jablonskį.

Susirinkusieji išklausė skyriaus valdomųjų organų pranešimus; skyriaus veikla buvo užgirta, kad dar skyrius nemiega, o gyvai juda reikšdamasis BALF'o Bendruomenės valdyboje ir kitose organizacijose.

Išrinkti ir nauji skyriaus valdomieji organai: į valdybą, kurie pareigomis pasiskirstė: Vincas Šaudzis—pirmininkas, Henrikas Misliauskas — vicepirmininkas, Antanas Rukšys — sekretorius, Antanas Impulevičius — iždininkas, Česlovas Jovaišas — valdybos narys; kontrolės komisija: Vytas Viliūnas, Petras Didelis ir Jonas Jablonskis.

Susirinkusieji užgyrė senosios valdybos veiklą, priėmė 1960 metams skyriaus veiklos planą, nutarė Vasario 16-sios proga laisvinimo reikalams skirti ALT'ui $10.00, Nepriklausomybės Talkos Fondui $10.00 ir sumokėti Philadelphijos BALF'o skyriui $5.00 metinio nario mokesčio. Skyriaus nario a.a. Adolfo Eigelio, mirusio 1959 m. gruodžio 16 d., atminimui ir jo pagerbimui, nutarta pravesti skyriaus narių tarpe rinkliavą ir surinktus pinigus pasiųsti Vasario 16-sios gimnazijai.

Po susirinkimo įvyko skyriaus pobūvis-alutis. To pobūvio metu Antanas Impulevičius perskaitė skyriaus dešimtmečio (skyrius įsikūrė 1950 metų lapkričio mėn. 23 dieną) istorijos bruožus. Susirinkimas praėjo labai darbščioje nuotaikoje. Tai nuopelnas skyriaus susirinkimo pirmininko p. Vinco Šaudzio. Išsiskirstėme su viltimi, kad naujoji valdyba dar labiau išjudins skyriaus veiklą, kuri nebus uždara, bet plačiai reikštis Philadelphijos lietuvių bendruomeniniame gyvenime.

Gero vėjo naujai skyriaus valdybai.

A.

Paryžiaus lietuvių tautinių šokių grupė, pasirodžiusi Vasario 16-sios šventėje

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI PARYŽIUJE

Prancūzijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba, vasario 14 d. surengė iškilmingą Vasario Šešioliktosios minėjimą. Sekmadienį iš ryto Bažnyčioje, Grenele gatvėje, įvyko pamaldos. Įneštą mūsų trispalvę lydėjo lietuvaitės tautiniais rūbais. Klebonas kun. Petrošius pasakė pritaikintą pamokslą. Pamaldos buvo baigtos Tautos Himnu.

Po pietų 17 val. Pleyel salėje susirinko beveik visi Paryžiaus ir apylinkių lietuviai (apie 150 asmenų) ir atsilankė vysk. Rupp, Latvijos ministeris Grosvald, estų atstovai, prancūzai ir kiti.

Iškilmingas aktas buvo pradėtas kun. Petrošiaus. Po Himno Lietuvos atstovas dr. Bačkis, pagerbus žuvusius už Lietuvos laisvę tylos minute, pasakė kalbą. Po jo dar kalbėjo vysk. Rupp, kuris 1938 m. Yra lankęsis Lietuvoje, o čia remia visus benamius ištremtuosius. Jis gražioje kalboje apibūdino Lietuvos didingą praeitį ir užtikrino, jog atsikratysime raudonosios vergijos ir vėl atgausime nepriklausomybę.

Vėliau skaitė paskaitą (lietuviškai) prof. Matorė, dabar dirbąs Sorbonos universitete ir savo laiku buvęs Lietuvoje. Toliau sekė meninė dalis. Tautinius šokius šoko Paryžiaus jaunimo grupė vadovaujama L. Pabedinsko. Liaudies dainų solo padainavo B. Vrublevičius. Mažas lietuviukas Vaiciekauskas padeklamavo.

Antradienį, vasario 16 d. pas Lietuvos atstovą dr. Bačkį įvyko oficialus priėmimas, kuriame dalyvavo, daug žymių asmenų, simpatizuojančių Lietuvai ir lietuviams.

B. Vrublevičius

NEW YORKAS, N. Y.

Kovo 26 d. įvyko New Yorko ramovėnų susirinkimas Piliečių Klube. Narių dalyvavo daugiau kaip paprastai. Naujos v-bos p-kas plk. J. Šlepetys patiekė plačią dienotvarkę.

Pradžioje buvo išklausytas KARIO redaktoriaus Z. Raulinaičio trumpas pranešimas apie specialiai ruošiamą Žalgirio mūšiui paminėti KARIO Nr. ir apie centro v-bos vardu leidžiamą plk. O. Urbono studiją apie 1410 m. karą ir Žalgirį.

Ta pat proga ramovėnai buvo supažindinti su plk. Urbono pažiūrom į Žalgirio mūšį.

Ramovėnas J. Zabelskis papasakojo apie savo kelionę į Pacifiką ir parodė ekrane paveikslus iš kelionės. Daug jo nuotraukų yra nepaprastai gražios ir jau laimėję ne vieną prizą parodose.

Pabaigoje buvo aptarti bėgamieji reikalai. Numatyta suruošti Žalgirio mūšio minėjimą ir dvi skyriaus išvykas; viena bus surišta su skyriaus dešimtmečio minėjimu.

Dalyvis

A † A

PROFESORIUS PULKININKAS GYDYTOJAS KAZIMIERAS OŽELIS

Š. m. kovo mėn. 3 d. mirė profesorius plk. gyd. Kazimieras Oželis sulaukęs 73 metų amžiaus.

Velionis buvo tikras Lietuvos sūnus išėjęs iš Lietuvos kaimo; jo gyvenimas buvo ankštai surištas su atstatytos nepriklausomos Lietuvos kūrimu, kurioje jam teko dirbti iki rusai ją vėl okupavo 1944 m. Jis dirbo Lietuvos kariuomenėje ir Lietuvos Universitete.

Gimė dr. Kazimieras Oželis 1886 m. birželio mėn. 23d., Vilkų kaime, Švėkšnos valsčiuje—tikrojoje Žemaitijoje. Jis pradėjo mokytis tada, kai pats suprato mokslo reikalingumą ir paprašė savo tėvo leisti į mokslus. Tėvas sūnaus prašymą išpildė ir Kazimieras Oželis baigė Palangos progimnaziją 1904 m. o Mintaujos gimnaziją 1908 m. Vėliau įstojo į Karo Medicinos Akademiją Peterburge ir baigė ją 1913 m. gaudamas gydytojo laipsnį.

Nuo 1913 m. iki 1918 m. tarnavo Rusijos kariuomenėje kaip pulko vyresnysis gydytojas 1914-1917 m. ir divizijos ligoninės vyr. ordinatorium dalyvavo Pirmame Pasauliniame kare rusų kariuomenės sąstate kur su pulku jam teko būti nevienose kautynėse.

Po karo Lietuvon grįžo 1918 m. liepos mėn. ir vertėsi gydytojo praktika Švėkšnoje; ten suorganizavo 30 lovų ligoninę ir dirbo joje iki 1919 m. birželio mėn.; nuo 1918 m. gruodžio mėn. 4 d. dar ėjo Rietavo — Vėžaičių apskrities gydytojo pareigas.

1919 m. birželio mėn. jis buvo pašauktas į Lietuvos kariuomenę ir tarnavo joje iki 1939 m. rugsėjo mėn. 15 d.

Lietuvos kariuomenėje plk. Oželis suorganizavo 2rą lauko ligoninę ir kurį laiką dirbo joje Kupiškyje; vėliau, — nuo rugsėjo mėn. 15 d. buvo paskirtas 2ros brigados gydytoju ir dalyvavo žygiuose prieš bolševikus. Sausio mėn. 1d. 1920 m. buvo perkeltas į Karo Ligoninę ir ėjo viršininko padėjėjo pareitas; nuo tų metų vasario mėn. 1 d. buvo paskirtas ligoninės viršininku ir tose pareigose išbuvo iki 1939 m. rugsėjo mėn. 15 d. kai išėjo į atsargą.

Žiema, 1919-1920 m. buvo sunki Lietuvoje, siautė epidemija, influenzos, dėmėtosios grįžtamosios ir vidurių šiltinių, buvo daug karių ligoninėse; dar ėjo kautynės su rusais ir todėl buvo sužeistų. Karo ligoninei trūko ir personalo ir medicinos ir ūkinių įrengimų. Dėlto ligoninė atsidūrė kritiškoje būklėje ir sunkiai galėjo pakelti užgriuvusį gausų darbą.

Tada dr-ui K. Oželiui teko įtemptai dirbti, kad išvestų Karo ligoninę iš tos sunkios būklės. Karo Sanitarijos skyriui — jo viršininkui V. Nagevičiui rūpinantis, Karo ligoninė buvo praplėsta, aprūpinta reikalingu medicijos personalu ir turtu ir galėjo sekmingai gydyti ir ligonius ir sužeistus. Gailestingoms seserims paruošti buvo įsteigti prie Karo ligoninės atitinkami kursai, o sanitarijos puskarininkams mokyti buvo įkurta sanitarijos puskarininkių mokykla.

Toji mokykla veikė iki 1940 m. t.y. iki Pirmos rusų bolševikų okupacijos ir kasmet išleisdavo reikalingą sanitarijos puskarininkių kiekį kariuomenės dalims ir įstaigoms.

1928 m. seni Karo ligoninės rūmai buvo pagrindinai perstatyti; ligoninės operacinės, Rentgeno kabinetas ir laboratorija buvo aprūpinti naujais aparatais ir įrengimais; buvo įrengtas hydro-terapijos skyrius, pastatė naują virtuvę, skalbyklą. Karo ligoninė tapo pavyzdinga gydymo įstaiga, kurioje ligoniai galėjo gauti reikalingą ir specialų gydymą; ja naudojosi netik kariai bet, galimybei esant, būdavo priimami, į laisvas vietas, ir civiliniai ligoniai. Visus tuos Karo ligoninės tvarkymo ir tobulinimo darbus 1920-1928 m. rūpestingai ir sekmingai vykdė plk. gyd. Oželis, kuris vadovavo ligoninei iki m. 1939 m. rugsėjo mėnesio.

Be ligoninės administravimo darbo plk. gyd. K. Oželis dirbo, kaip Karo Ligoninės Prosektorius — patalogijos darbą, tikrindamas pomirtinių sekcijų metu statomus ligoniams diagnozus. Tai buvo labai svarbus darbas ir turėjo didelės reikšmės gydytojų ir bendrai Karo Ligoninės medicinos darbo tobulėjimui.

1923-1924 m. dr. Oželis dirbo prie Universiteto Patalogijos Katedros yr. asistentu. 1925 m. buvo nusiųstas į Prahą ir ten pas prof. Slaviką dirbo Teismo Medicinos Institute. 1927 - 28 m. Paryžiuje pas prof. Balthazard dr. Oželis dirbo teismo medicinos, teismo psichiatrijos ir taksikologijos srityje.

Nuo 1929 m. plk. Oželis išrinktas mūsų universiteto docentu suorganizavo teismo ir socialinės medicinos katedrą ir skaitė iš tų dalykų paskaitas studentams. 1937 m. buvo paskirtas Universiteto extraordinariniu profesorium, o nuo 1942 m. buvo pakeltas į ordinarinius profesorius. Prof. K. Oželio darbas kaip teismo medicinos specialisto buvo dažnai ir sekmingai naudojamas ir Kariuomenės teismo.

Kada Universitetui buvo pastatytos Kaune naujos klinikos, prof. K. Oželis, jau išėjęs iš kariuomenės atsargon, buvo paskirtas tų klinikų direktoriumi ir tose pareigose išbuvo iki 1944 m. liepos 5 d. kada artinantis rusų antrai okupacijai jis pasitraukė į Vokietiją.

Vokietijoje 1944 m kurį laika dirbo teismo medicinos institute Breslau. 1945 m. apsigyveno Augsburge tremtinių stovykloje. Ten jis buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Augsburgo skyriaus pirmininku. Į USA atvyko 1949 m. 1949 m. rugsėjo — spalio mėn. dirbo kaip patalogas vienoje privačioje ligoninėje Maryland štate, nuo 1950 pradėjo dirbti patalogo darbą didelėje valstybinėje ligoninėje Manteno, Illinois valstybėje kur dirbo iki savo mirties.

Prof. plk. gyd. K. Oželis buvo vienas steigėjų gydytojų korporacijos Fraternitas Lithuanica ir buvo jos aktyvus narys per visą savo gyvenimą. Dar buvo dalyvis Kauno Medicinos Draugijos, Kovai su Veneros ligomis Draugijos, Kovai su Vėžiu Draugijos, Lietuvos Gydytojų Sąjungos ir čia Amerikoje Lietuvių Profesorių Draugijos ir Amerikos Lietuvių Gydytojų Draugijos (garbės narys.).

1917 m. dr. K. Oželis dalyvavo Lietuvių Seime Petrapilyje ir 2me Lietuvių Karių Suvažiavime Petrapilyje.

Toks buvo turiningas ir svarbus plk. gyd. K. Oželio darbas—jis sielojosi pavergtos tėvynės reikalais ir svajojo jon grįžti, bet likimas lėmė jam atsigulti Amerikos žemėn. Tegu ji būna jam lengva.

V. Ingelevičius

KARIO Nr. 2 (1359), 64 psl. žinutėje "Jurgis Mitkus serga" yra atspausdinta, kad aš esąs ilgametis RAMOVĖS pirmininkas, kas neatitinka tikrenybei. Aš esu tik tos RAMOVĖS valdybos kasininkas. Pirmininkas yra gen. št. plk. Jonas Šepetys.

Prašau tą klaidą sekančiame KARIO Nr. atitaisyti.

Su pagarba,
Jurgis Mitkus

Detroit, Mich.

ATS. KPT. ADOMAS KUDŽMA

Iš Lietuvos gauta žinia, jog Kaune mirė ats. kpt. Adomas Kudžma. Kpt. Kudžma kilęs iš Dzūkų krašto kur tai nuo Kalesnykų. Jaunatvėje buvo besirengiąs būti kunigu. Mokėsi Petrapilio kunigų seminarijoj. Pajutęs, tačiau, pašaukimo į dvasininkus stoką, iš seminarijos išstojo. Dirbo vaistinėse, kol išlaikė valdžios nustatytus farmacininko egzaminus. Vėliau mobilizuotas rusų kariuomenėn buvo fronto karo ligoninėse vaistininko pareigose. 1918 m. grįžęs Lietuvon įstojo besikuriančion kariuomenėn savanoriu. Buvo paskirtas į Centrinį Vaistų sandėlį, kur dirbo sandėlio viršininko padėjėju. Sandėliui susilikvidavus buvo perkeltas Karo Ligoninės vaistinėn, kur darbavosi kaip farmacininkas iki 1940 m. rudens, kol buvo iš kariuomenės atleistas pensijon. Bolševikam įsigalėjus Lietuvoje ir pensijai "nutrūkus", dirbo vienoje Viliampolės vaistinėje.

Jam mirus liko našlė Sofija ir dvi dukterys, kurių viena, berods, gyvena Kanadoje.

Velionis Adomas labai nuoširdus ir gero būdo žmogus. Su kiekvienu sugyveno, kiekvienam nelaimėje skubėjo padėti. Mirė širdies smūgio ištiktas. Palaidotas naujose Kauno kapinėse —Petrašiūnuose.

Taip, pasak poeto:

Skamba ir žvanga gaudžia varpai,
Liūdną ir skaudų leisdami gandą,
Vėl paviliojo auką kapai!
Diena į dieną, tiek jų suranda!...
(Maironis)

Kaip lapai rudenį krenta, taip ir miršta viens po kito mūsų savanoriai —kūrėjai. Praeis dar keli metai ir savanorių nebebus.

Tebūnie Tau, mielas Adome, lengva mylimos tėvynės žemė, už kurią tu savo metu aukavaisi, kuriai dirbai ir kurią labai mylėjai.

Konstantinas

Gerbiamas p. Redaktoriau

Šių metų Karyje 2nr. 63 psl. p. A. Kenstavičius apkaltina p. Leoną Mockevičių, kad pastarasis savo tilpusiame straipsnyje pr. m. gruodžio mėn. laidoje prirašęs daug nebūtų dalykų, būtent; 1. kad Dirkis Klaipėdos sukilime ne tik šauliams nevadovavo, bet ir sukilime nedalyvavo; 2. jokių viršininkų nebuvo, nes jokio "Štabo" nebuvo; ir 3 "Telšių Žinias" ne Dirkis įsteigęs.

Dėl tų visų neteisingų kaltinimų bei iškraipytų faktų tegul bus leista man pasisakyti.

1. Telšiuose atsiradau 1922 m. pabaigoje. Atvykęs neradau minėto šaulių Rinktinės Vado Ant. Kiedulo, o radau Simą Radišauską. Tų pačių metų lapkričio mėn. įvyko Telšių Šaulių Rinktinės būrių atstovų suvažiavimas, kuriame aš, pagal Kenstavičiaus teigimą nusistatęs prieš šaulius, tapau išrinktas Rinktinės V-bos pirmininku, kuriuo ir 1923 m. Klaipėdos sukilimo metu tebebuvau. Tą faktą gali paliudyti buvęs Rinktinių V-bos narys, dabar gyvenąs JAV dr. G. Valančius. Kad Klaipėdos sukilimo metu šauliams nevadovavau labai naturalu nes tam buvo Rinktinių ir būrių vadai. Aš turėjau kiek svarbesnę paskirtį, negu koks tai raštininkas, ir kad aš dalyvavau Klaipėdos sukilime liudija sukilimo ženklas, kurį dar ir šiandieną tebeturiu.

2. 1943 m. Lietuvoje prasidėjus siausti banditizmui, Vidaus Reikalų Valdyba tuo pavojumi buvo rimtai susirūpinusi.

Pirmasis ir Vidaus Reikalų Tarėjas gen. Kubiliūnas buvo pavedęs juriskonsultui J. Šlepečiui, dabar gyvenančiam JAV., paruošti projektą ramių gyventojų apsaugojimui. Tačiau p. Šlepečius kokiais tai sumetimais atsisakius tokį projektą ruošti, buvo pavesta Kanceliarijos Viršininkui, kuriuo tuomet aš buvau. Mano paruoštas projektas Tarėjo buvo patvirtintas ir pagal jį nutarta buvo organizuoti vietos apsaugą apskrityse su štabu Kaune. Aš, kaip autorius to projekto, buvau, sutinkant gen. Harmui, Tarėjo paskirtas to štabo viršininku, o adjutantu vertėjas studentas, dabar inž. Vytautas Volertas, kuris gyvena Baltimorėje, JAV.

Kas darėsi Vidaus Reikalų Valdyboje nebuvo priimta kiekvieną pareigūną, kur nors provincijoje, atsiklausinėti, arba net siuntinėti "pasiuntinius."

3. "Telšių Žinios" buvo įsteigtos ne 1925 m., kaip teigia Kenstavičius, bet 1923 m. pradžioje, kurių leidėju Šaulių Centras pripažino mane, kaip Rinktinės V-bos p-ką, o redaktorium šaulių vadą S. Radišauską. Gi spausdinimui pasiuntė mašiną kartu su šauliu, dabar gyvenančiu Chicagoje, Kaziu Dudėnu.

P. Kenstavičius tvirtina, kad "Telšių Žinios" buvo įsteigtos S. Radišausko 1925 m. ir kad aš buvęs "Pliumpio" redaktorius. Tas neatitinka tikrenybei, nes "Telšių Žinios" buvo įsteigtos 1923 m., o 1925 m. pateko į rankas M. Gedvilai, dabartiniam komunistų ministeriui, kuris jas perkrikštyjo į "Žemaitis". 1925 m. Rinktinės vadas Simas Radišauskas buvo iškeltas į Vilkaviškį. Telšiuose rinktinės vadu buvo kpt. Matelis, o aš Utenos ir Zarasų.

"Telšių Žinios" turėjo juokų priedą "Pliumpį" kurį redaguodavo ir išpildydavo buv. Šaulių Rinktinės V-bos narys ir Apskrities gydytojas dr. Jonas Miluskis.

Reiškiu pagarbos žodį,

Povilas Dirkis.

BANG—JENSENO BYLA

Sugniuždžius vengrų sukilimą 1956 m., kai kurie sovietų piliečiai, dirbę J.T.O. įstaigoje New Yorke, norėjo pabėgti ir pasilikti J.A.V. Tuo reikalu jie kreipėsi į patinkimiausią jiems žmogų, užstojusį vengrų laisvės kovotojus, Bang Jenseną, buvusį J.T.O. augštą pareigūną.

Jie kreipėsi į jį prašydami tarpininkavimo tiesiai pas J.A.V. prezidenta, nes jų žiniomis J.A.V. misija J.T.Organizacijoje ir net Amerikos Centrinė Žvalgybos Agentūra (C.I.A.) yra infiltruotos sovietų agentų. Už pagalbą jie žadėjo J.A.V. perduoti sąrašus sovietinių agentų dirbančių J.A.V.

Tačiau Povl. Bang Jensenui nepavyko susisiekti su J.A.V. prezidentu. Tada norintieji pasprukti sutiko, kad jis vestų derybas su A.W. Dulles, C.I.A. direktorium.

Tačiau ir jo Bang Jensenas ngalėjo pasiekti. Viskas ką jis galėjo padaryti tai tik prieiti prie vieno iš Dulles padėjėjų. Aiškų Sovietai netruko sužinoti apie jo žygius ir tuč tuojaus visus norinčius sprukti atšaukė į Rusiją.

Jensenas, tuo tarpu, buvo šmeižiamas Amerikos spaudoje, prieš jį buvo išvystyta charakterio nužudymo propaganda, kurioje dalyvavo net keletas J.A.V. pareigūnų. Kai characterio žudymas nedavė reikiamų rezultatų, Bang Jensenas buvo staiga rastas "nusižudęs".

Dabar yra nuomonių, kad Bang Jenseno byla yra reikšmingesnė ir už buvusią Hisso bylą.

N.R.

Gerb. p. Redaktoriau,

KARIO žurnale 9 Nr. (lapkričio mėn. 1959 m.) buvo atspausdinta trumpas straipsnis pasirašytas inicialais A. M. apie Pasternako dr. Živago.

Aš visiškai sutinku su tuo straipsnelio autorium ir sveikinu jį už jo išreikštą nuomonę...

Valerija Anysienė
Toronto, Canada

Norintiems susipažinti su nuodugnesne Pasternako kritika pravartu būtų paskaityti V. A. paskelbtą straipsnį "Nepriklausomoje Lietuvoje" š.m. kovo 9 d. Nr.

Žemiau dedame dar vieno mūsų skaitytojo pasisakymą šiuo reikalu:

..."Nepriklausomoje Lietuvoje" rašydamas apie dr. Živago, J. Skardis primena, kad ir mums lietuviams reikėtų savo kūrinius versti į anglų kalbą, kad ir pav. J. Gliaudos romaną. Tuo būdu gal ir mes būtume pagerbti Nobelio literatūrine premija.

Tuščios viltys, p. Jurgi! Kai Nobelio premija jau skiriama komunistams pasternokams, tai tik tėra du "lietuviai" kandidatai ją gauti, tai Bimba ir Prūseika, na, gal dar iš bėdos ir Margeris (nei vertėjas, nei būsimasis lietuviško Živago leidėjas irgi, greičiausiai, negaus jos). Net "Stulpai", jei ir visai atsikratytų visų jau Lapės pasmerktų, tautiškumo požymių, tai irgi vargu ar būtų pakankamai košer tai permijai gauti. A. L.

PEDAGOGINIO LITUANISTIKOS INSTITUTO GLOBOS KOMITETO ATSIŠAUKIMAS

Mums, žemiau pasirašiusiems, tenka didi garbė, o taip pat ir didi pareiga rūpintis Čikagos Pedagoginio Lituanistikos Instituto moraliniu ir medžiaginiu išlaikymu.

Kad Pedagoginis Lituanistikos Institutas, kuris išaugo iš Augštųjų Pedagoginių Lituanistikos Kursų, galėtų ir toliau sėkmingai augti ir atlikti užsibrėžtus lituanistinio švietimo uždavinius, jis reikalingas visų

Ką duos Pedagoginis Lituanistikos Institutas?

Svetur atsidūrusi lietuviškoji šviesuomenė, nūdien kultūrinį gyvenimą kurianti ar jam vadovaujanti, metas iš meto natūraliu būdu mažėja ir nyksta, o tuo tarpu jau antras tremties dešimtmetis eina, kai retėjančios šviesuomenės eilės maža bepapildomos. O kas bus dar po dešimties metų ir tolimesnėje išeivijos ateityje?

Gyvajai lietuvybei ugdyti, tautinei mūsų kultūrai kurti, kultūriniam gyvenimui vadovauti reikia šviesuomenės prieauglio: lituanistinėms mokykloms mokytojų, organizacijoms vadovų su gilesniu lituanistiniu pasiruošimu, kokį ir teiks Pedagoginis Lituanistikos Institutas.

Instituto Globos Komitetas, pradėdamas savo darbą, pirmiausia kreipiasi į lietuvių akademinį jaunimą, lankantį vietines augštąsias mokyklas, prašydamas nuoširdžiai susidomėti lituanistinėmis studijomis, skiriant ir joms nors dalelę savo energijos ir laiko. Mes žinome, kad profesinis pasiruošimas gyvenimui iš studentijos reikalauja daug įtempto darbo ir daug lėšų, kad idealistinėms studijoms maža belieka laiko ir pinigo; bet gyvieji pavyzdžiai rodo, jog ryžtingam jaunimui tos kliudančios aplinkybės nėra nenugalimos. Štai ir dabar Institutą lankančių klausytojų tarpe yra 20 studentų.

Kreipdamiesi į vyresniąją visuomenės kartą, su didžiu dėkingumu mes prisimename tuos realiuosius patriotus, kurie pinigais jau yra parėmę šį Institutą lankančią studentiją.

Instituto užuomazgai, Augštiesiems Ped. Lituanistikos Kursams, vyresnioji karta sudėjo tiek pinigų, kiek tuo tarpu jų reikėjo.

Tad, džiaugdamiesi gyvu jaunosios kartos idealizmu ir realaus patriotizmo buvimu mūsų visuomenėje, Pedagoginio Lituanistikos Instituto globos tarnybą mes pradedame su šviesiu ir viltingu žvilgsniu ateitin, tikėdamiesi, jog mūsų akademinis jaunimas uoliai lankys Instituto paskaitas, o visuomenė teiks jam reikalingą finansinę paramą.

Dr. P. Daužvardis
Lietuvos Respublikos
Konsulas
M. Krikščiūnas
Profesorių Draugijos
Pirmininkas
J. Tamulis
LB Švietimo Tarybos
Pirmininkas
Br. Krištanavičius
Tėvų Jėzuitų Vyresnysis
J. Jasaitis
Lietuvių Bendruomenės
Čikagos Apygardos
Pirmininkas
Domas Velička
Instituto Lektorių Tarybos
Atstovas

Čikaga, 1960 m. kovo mėn. 16 d.

lietuvių dėmesio ir sutelktinės paramos.

AUKOJO KARIUI

Budvidis Pr., Hamilton, Canada	$5.00
Guzulaitis R., Fort Campbell, Ky.	5.00
Šadeika Česys, Detroit, Mich.	4.00
Valaitis J., Chicago, Ill.	4.00
Mačys Stasys, Cleveland, Ohio	2.00
Spirikaitis A., Garfields H. Ohio	2.00
Tervydis V., Collinsville, Ill.	2.00
Babickas P., Worcester, Mass.	1.00
Cieminis A. M., Rochester, N.Y.	1.00
Juras Stasys, Chicago, Ill.	1.00
Shaw J., Ellenville, N.Y.	1.00
Usas Bronius, Chicago, Ill.	1.00

KARYS nuoširdžiai dėkoja

DĖMESIO

V. Biržiškos PRAEITIES PABIROS jau išspausdintos ir pradėsime siuntinėti užsisakiusiems.

Kas dar neužsisakė — prašome nedelsti. Tiesiai iš KARIO užsisakant, prenumeratoriams — tik $5.50.

ATSKIRO NR. KAINA — 60¢.

VIENYBĖ

Seniausias lietuvių laikraštis pasaulyje

Eina nuo 1886 metų

Ateinančiais metais švenčia savo

Deimantinį Jubiliejų

Prenumerata 7 doleriai metams

VIENYBĖ

192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.

KARIO LEIDINIAI

gaunami tiesiai iš KARIO Redakcijos, arba pas platintojus:

1. **H. Sienkievičius, KRYŽIUOČIAI**, istorinis romanas, 3 tomai, kiekvienas po $3.50 (Nuolatiniai "Kario" skaitytojai gauna visus tris tomus tiesiai iš "Kario" tik už $8.00).

2. **Prof. V. Biržiška, PRAEITIES PABIROS**, rinkinys straipsnių iš Lietuvos istorijos — $6.50 (stambi, iliustruota ir įrišta knyga)

Laisvoji Lietuva

Prenumerata:

Metams $4.50
Pusei metų $2.50
Atsk. Nr. ..... 10¢

Adresas:

911 W. 32nd ST., CHICAGO 8, ILL.

Phone: PRospect 8-5374

BALYS RADIO & TELEVISION

SALES - SERVICE

Electrical Appliances — Gifts — Records
Cards — Films

2646 West 71st St., Chicago 29, Ill

SKAITYKITE

DIRVA ★★★ THE FIELD

nuo 1960 metų einančią tris kartus per savaitę • Turinčią visuose pasaulio kraštuose savo bendradarbius • Tai geriausiai informuotas ir lietuviško gyvenimo vaizdais iliustruotas laikraštis • Metams kaštuoja tik $10.00. Rašykite —

DIRVA

6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio

DARBININKAS

VISŲ LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

910 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Išeina du kartu per savaitę

Kaina metams $6.00
Brooklyne 6 50
Užsienyje 6 50

Prenumerata JAV ir užsienyje: Metams — $6.00, pusmečiui — $3.00, atsk. nr. — 60¢. Skelbimai pagal susitarimą. Pinigus siųsti šiuo adresu:
L. BILERIS, % KARYS,
916 Willoughby Ave.,
Brooklyn 21, N.Y., U.S.A.

Keisdami adresą nedelsdami pranešk ite KARIUI, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą.

•

Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę.
KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją dvi savaites prieš išleidimą.